

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
(laajennettu ensimmäinen jaosto)

10 päivänä kesäkuuta 2009 *

Asiassa T-257/04,

Puolan tasavalta, asiamiehenään aluksi J. Pietras, sittemmin E. Ośniecka-Tamecka, T. Nowakowski, M. Dowgielewicz ja B. Majczyna, avustajanaan asianajaja M. Szpunar,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään aluksi A. Stobiecka-Kuik, L. Visaggio ja T. van Rijn, sittemmin M. van Rijn, H. Tserepa-Lacombe ja A. Szmytkowska,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisen vuoksi 10.11.2003 annetun komission asetuksen

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

(EY) N:o 1972/2003 (EUVL L 293, s. 3), sellaisena kuin se on muutettuna 10.2.2004 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 230/2004 (EUVL L 39, s. 13) ja 20.4.2004 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 735/2004 (EUVL L 114, s. 13), 3 artiklan sekä 4 artiklan 3 kohdan ja 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan kumoamista,

EUROOPAN YHTEISÖJEN
ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (laajennettu ensimmäinen
jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja V. Tiili (esittelevä tuomari) sekä tuomarit F. Dehousse, I. Wyszniowska-Białecka, K. Jürimäe ja S. Soldevila Fragoso,

kirjaaja: hallintovirkamies K. Pocheć,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 16.6.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asian taustalla olevat tosiseikat

- 1 Komissio antoi 10.11.2003 asetuksen (EY) N:o 1972/2003 maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian liittymisen vuoksi (EUVL L 293, s. 3).

- 2 Kyseinen asetus annettiin Belgian kuningaskunnan, Tanskan kuningaskunnan, Saksan liittotasavallan, Helleenien tasavallan, Espanjan kuningaskunnan, Ranskan tasavallan, Irlannin, Italian tasavallan, Luxemburgin suurherttuakunnan, Alankomaiden kuningaskunnan, Itävallan tasavallan, Portugalin tasavallan, Suomen tasavallan, Ruotsin kuningaskunnan, Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan (Euroopan unionin jäsenvaltiot) ja Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan, Slovakian tasavallan välillä Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen (EUVL L 236, s. 17; jäljempänä liittymissopimus), joka allekirjoitettiin Ateenassa 16.4.2003 ja jonka Puolan tasavalta ratifioi 23.7.2003, 2 artiklan 3 kohdan sekä liittymissopimukseen liitetyn, Tšekin tasavallan, Viron tasavallan, Kyproksen tasavallan, Latvian tasavallan, Liettuan tasavallan, Unkarin tasavallan, Maltaan tasavallan, Puolan tasavallan, Slovenian tasavallan ja Slovakian tasavallan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan

(EUVL 2003, L 236, s. 33; jäljempänä liittymisasiakirja) 41 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella.

- 3 Siltä osin kuin kyseinen asetus, jota on muutettu 10.2.2004 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 230/2004 (EUVL L 39, s. 13) ja 20.4.2004 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 735/2004 (EUVL L 114, s. 13), koskee tätä oikeusriitaa, sen päätarkoitus on muun muassa perustaa eräistä maataloustuotteista perittäviä maksuja koskeva järjestelmä, joka siirtymätoimenpiteenä poikkeaa muutoin sovellettavista yhteisön oikeussäännöistä.
- 4 Kyseisen asetuksen 3 artiklassa säädetään siten seuraavaa:

”Suspensiomenettely

1. Tätä artiklaa sovelletaan poiketen siitä, mitä liittymisasiakirjan [liitteessä IV olevassa 5 luvussa] ja yhteisön tullikoodeksista 12 päivänä lokakuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 – – 20 ja 214 artiklassa säädetään.

2. Jäljempänä 4 artiklan 5 kohdassa luetelluista tuotteista, jotka ovat ennen 1 päivää toukokuuta 2004 olleet vapaassa liikkeessä viidentoista jäsenvaltion yhteisössä tai jossain uudessa jäsenvaltiossa ja jotka ovat 1 päivänä toukokuuta 2004 väliaikaisessa varastossa tai jossain asetuksen (ETY) N:o 2913/92 4 artiklan 15 kohdan b alakohdassa ja 16 kohdan b–g alakohdassa tarkoitettussa [tulliselvitysmuodossa tai] tullimenettelyssä laajentuneessa yhteisössä tai joita ollaan kuljettamassa sen jälkeen, kun niitä koskevat vientimuodollisuudet on suoritettu laajentuneessa yhteisössä, kannetaan vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä voimassa oleva tuontitulli erga omnes.

Ensimmäistä alakohtaa ei sovelleta viidentoista jäsenvaltion yhteisöstä vietäviin tuotteisiin, jos tuoja antaa todisteet siitä, että kyseisen vientimaan tuotteille ei ole haettu vientitukea. Viejän on tuojan pyynnöstä liitettävä vienti-ilmoituksen toimivaltaisen viranomaisen vahvistusmerkintä, jonka mukaan kyseisen vientimaan tuotteille ei ole haettu vientitukea.

3. Jäljempänä 4 artiklan 5 kohdassa luetelluista kolmansista maista tulevista tuotteista, jotka ovat jossain uudessa jäsenvaltiossa 1 päivänä toukokuuta 2004 asetuksen (ETY) N:o 2913/92 4 artiklan 16 kohdan d alakohdassa tarkoitettussa sisäisessä jalostuksessa tai jotka [on tuotu] maahan väliaikaisesti, kuten mainitun asetuksen 4 artiklan 16 kohdan f alakohdassa mainitaan, ja jotka luovutetaan vapaaseen liikkeeseen mainittuna päivänä tai sen jälkeen, kannetaan vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä kolmansista maista tuleville tuotteille voimassa oleva tuontitulli.”

5 Kyseisen asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Vapaassa liikkeessä olevista tavaroista kannettavat maksut

1. Uusien jäsenvaltioiden on [perittävä vapaassa liikkeessä 1 päivänä toukokuuta 2004] olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta maksuja, sanotun kuitenkin rajoittamatta liittymisasiakirjan [liitteessä IV olevan 4 luvun] soveltamista ja mikäli kansallisella tasolla ei sovelleta ankarampaa lainsäädäntöä.

2. Kunkin haltijan ylijäämävaraston määrittämiseksi uusien jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon

- a) liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot;
- b) liittymistä edeltäneinä vuosina toteutuneet kauppavirrat;
- c) olosuhteet, joissa varastot ovat muodostuneet.

Ylijäämävaraston käsitettä sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin tuotuihin tai uusista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin. Ylijäämävaraston käsitettä sovelletaan myös uusien jäsenvaltio[de]n markkinoille tarkoitettuihin tuotteisiin.

--

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun maksun määrä määräytyy 1 päivänä toukokuuta 2004 voimassa olevan erga omnes -tuontitullin perusteella. Kansallisten viranomaisten perimästä maksusta saatavat tulot sidotaan uuden jäsenvaltion kansalliseen talousarvioon.

--

5. Tätä artiklaa sovelletaan seuraaviin CN-koodeihin kuuluviin tuotteisiin:

--

– Puolan osalta:

0201 30 00, 0202 30 10, 0202 30 50, 0202 30 90, 0204 30 00, 0204 43 10, 0206 29 91, 0207 14 10, 0207 14 70, 0402 10, 0402 21, 0405 10, 0405 90, 0406, 0703 20 00, 0711 51 00, 1001, 1002, 1003, 1004, 1005, 1006 10, 1006 20, 1006 30, 1006 40, 1007, 1008, 1101, 1102, 1103, 1104, 1107, 1108, 1509, 1510, 1602 32 11, 1702 30 [lukuun ottamatta CN-koodia 1702 30 10], 1702 40 [lukuun ottamatta CN-koodia 1702 40 10], 1702 90 [rajoittuu CN-koodeihin 1702 90 10, 1702 90 50, 1702 90 75 ja 1702 90 79], 2003 10 20, 2003 10 30, 2008 30 55, 2008 30 75,

--

6. Komissio voi lisätä tuotteita 5 kohdassa esitettyyn luetteloon tai poistaa tuotteita siitä.”

- 6 Asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luettelamakohdassa tarkoitettuun luetteloon, sellaisena kuin se on muutettuna, sisältyvistä tuotteista seitsemän on lisätty siihen asetuksen N:o 735/2004 perusteella, nimittäin CN-koodeihin 0202 30 10, 0202 30 50, 0207 14 10, 0207 14 70, 1602 32 11, 2008 30 55 ja 2008 30 75 kuuluvat tuotteet. Asetuksella N:o 735/2004 muutettiin pelkästään kyseistä luetteloa muttei muiden käsiteltävänä olevassa kanteessa riitautettujen asetuksen N:o 1972/2003 säännösten sanamuotoa.

Oikeudenkäyntimenettely

- 7 Puolan tasavalta nosti käsiteltävänä olevan kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjaamoon 28.6.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä.
- 8 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kolmannen jaoston puheenjohtaja katsoi, että nyt käsiteltävään asiaan liittyy sama tulkintakysymys kuin yhteisöjen tuomioistuimessa vireille pantuun asiaan C-273/04, Puola vastaan neuvosto, ja päätti 11.7.2006 antamallaan määräyksellä sen vuoksi yhteisöjen tuomioistuimen perussäännön 54 artiklan kolmannen kohdan sekä Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 77 artiklan a alakohdan ja 78 artiklan nojalla lykätä nyt esillä olevan asian käsittelyä siihen asti, kunnes yhteisöjen tuomioistuin antaisi tuomionsa.
- 9 Otettuaan pääasian välittömästi ratkaistavakseen lausumatta neuvoston tekemästä oikeudenkäyntiväitteestä yhteisöjen tuomioistuin päätti asiassa C-273/04, Puola vastaan neuvosto, 23.10.2007 antamallaan tuomiolla (Kok., s. I-8925) hylätä kanteen.
- 10 Kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen jaostojen kokoonpanoa muutettiin, esittelevä tuomari nimettiin ensimmäiseen jaostoon, johon käsiteltävänä oleva asia tämän vuoksi osoitettiin.
- 11 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin, joka on tulkinnut Puolan tasavallan esittämällä vaatimuksella asian siirtämisestä suurelle jaostolle tarkoitettavan toissijaisesti asian siirtämistä viiden tuomarin jaostoon, on ensimmäisen jaoston esityksestä 8.1.2008 tekemällään päätöksellä siirtänyt asian laajennetulle ensimmäiselle jaostolle soveltamalla työjärjestyksen 51 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, jonka mukaan asia on ratkaistava vähintään viiden tuomarin jaostossa, jos käsittelyssä asianosaisena oleva jäsenvaltio sitä pyytää.

- 12 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin esitti 11.4.2008 komissiolle eräitä kirjallisia kysymyksiä, joihin tämä vastasi asetetussa määräajassa.
- 13 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (laajennettu ensimmäinen jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn.
- 14 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 16.6.2008 pidetyssä istunnossa.
- 15 Puolan tasavalta vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- kumoaa asetuksen N:o 1972/2003, sellaisena kuin se on muutettuna, 3 artiklan sekä 4 artiklan 3 kohdan ja 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan
 - velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 16 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin
- hylkää kanteen kokonaisuudessaan

- velvoittaa Puolan tasavallan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 17 Komissio ei tee varsinaisesti oikeudenkäyntiväitettä mutta huomauttaa vastineessaan, että kanne on nostettu määräajan jälkeen ja että se on sen vuoksi jätettävä tutkimatta.
- 18 Komissio muistuttaa, että kanne asetuksesta on EY 230 artiklan viidennen kohdan mukaan aina nostettava kahden kuukauden määräajassa laskettuna viidennestätoista päivästä siitä, kun asetus on julkaistu. Koska asetus N:o 1972/2003 on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 11.11.2003, määräaika kanteen nostamiseen tästä asetuksesta on komission mukaan siten päättynyt 4.2.2004 keskiyöllä.
- 19 Komissio korostaa, ettei liittymisasiakirjaan sisälly sellaisia määräyksiä, jotka oikeuttaisivat poikkeamaan EY 230 artiklassa vahvistetusta määräajasta. Komissio katsoo, että jos Puolan tasavallan määräajan kanteen nostamiseen katsottaisiin alkavan jostakin muusta päivästä kuin asetuksen N:o 1972/2003 julkaisupäivästä, siitä seuraisi, että uusia jäsenvaltioita varten otettaisiin käyttöön kanteen nostamisen määräajan päättymispäivä, joka poikkeaisi vastaavasta vanhoille jäsenvaltioille säädetyistä määräpäivästä.
- 20 Komissio vetoaa näkemyksensä tueksi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-194/01, komissio vastaan Itävalta, 29.4.2004 antamaan tuomioon (Kok., s. I-4579). Komission mielestä yhteisöjen tuomioistuin on kyseisessä tuomiossa katsonut, että uudet

jäsenvaltiot eivät voi liittymisensä jälkeen nostaa kumoamiskannetta yhteisön säädöksestä, jos määräaika sen riitauttamiseen on päättynyt ennen niiden liittymispäivää (tuomion 41 kohta). Se vetoaa myös yhteisöjen tuomioistuimen yhdistetyissä asioissa 39/81, 43/81, 85/81 ja 88/81, Halyvourgiki ja Helleniki Halyvourgia vastaan komissio, 16.2.1982 antamaan tuomioon (Kok., s. 593, 9–15 kohta), jossa yhteisöjen tuomioistuin on komission mielestä katsonut, että liittymissopimuksen allekirjoittamispäivän ja sen voimaantulopäivän välisenä aikana annetut säädökset velvoittavat uusia jäsenvaltioita suoraan oikeusjärjestyksen nojalla kyseisen sopimuksen voimaantulopäivästä alkaen.

- 21 Lopuksi komissio katsoo, että Puolan tasavallan vastauskirjelmässään esittämä väite, jonka mukaan on niin, että vaikka määräaika kanteen nostamiseen asetuksesta N:o 1972/2003 olisi päättynyt, kanne on joka tapauksessa tutkittava siltä osin kuin se koskee asetuksella N:o 735/2004 lisättyjä tuotteita, on työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu uusi peruste ja se on sen vuoksi jätettävä tutkimatta.
- 22 Puolan tasavalta huomauttaa, että liittymissopimuksen 2 artiklan 3 kohdassa määrätään, että unionin toimielimet voivat ennen liittymistä toteuttaa liittymisasiakirjan 41 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä, jotka tulevat voimaan vasta kyseisen sopimuksen voimaantulopäivänä ja edellyttäen, että se tulee voimaan. Asetus N:o 1972/2003 eroaa muista yhteisöjen toimielinten ennen Puolan liittymistä antamista säädöksistä viimeksi mainitun seikan osalta ja myös sillä tavoin, että kyseiseen asetukseen sisältyvä ilmaisu ”jäsenvaltiot” tarkoittaa sekä vanhoja että uusia jäsenvaltioita.
- 23 Sen vuoksi Puolan tasavalta ei kyseenalaista EY 230 artiklassa vahvistettua määräaikaan uuden jäsenvaltion liittymistä edeltäneenä aikana annettujen säädösten osalta, mutta katsoo, että koska asetus N:o 1972/2003 on annettu liittymisasiakirjan nojalla ja osoitettu Puolan tasavallalle jäsenvaltiona, sillä on ollut oikeus nostaa kanne kahden kuukauden määräajassa sen liittymisestä laskettuna.
- 24 Puolan tasavalta lausuu tältä osin, että edellä 20 kohdassa mainituissa yhdistetyissä asioissa Halyvourgiki ja Helleniki Halyvourgia vastaan komissio sekä komissio vastaan

Itävalta annetut tuomiot eivät koskeneet liittymisasiakirjan nojalla annettuja oikeussäädöksiä, jollainen asetus N:o 1972/2003 sen sijaan on.

- 25 Sen lisäksi Puolan tasavalta katsoo, että koska asetus N:o 1972/2003 on osoitettu Euroopan unioniin 1.5.2004 kuuluneille jäsenvaltioille, se on liittymisasiakirjan liitteessä II olevan 22 kohdan 1 alakohdan mukaan julkaistava Euroopan unionin 20 virallisella kielellä. Kyseisen asetuksen julkaisumenettely ei sen vuoksi ollut päättynyt 11.11.2003 vaan 1.5.2004 eli päivänä, jona tai josta lähtien asetus on julkaistu kaikilla 20 virallisella kielellä.
- 26 Puolan tasavallan mukaan sen näkemystä tukee oikeuskäytäntö, jonka mukaan yhteisön oikeuden säädösten tulkinta edellyttää kieliversioiden vertailua, koska kaikki kieliversiot ovat todistusvoimaisia (asia 283/81, Cilfit ym., tuomio 6.10.1982, Kok., s. 3415, Kok. Ep. VI, s. 537, 18 kohta). Koska asetusta N:o 1972/2003 ei ollut julkaistu puolan kielellä vielä 11.11.2003, sen asianmukainen tulkinta ei siten ole ollut mahdollista.
- 27 Puolan tasavalta vetoaa myös siihen, että määräaika kanteen nostamiseen on alkanut 1.5.2004 kaikkien jäsenvaltioiden eikä pelkästään kyseisenä päivänä liittyneiden jäsenvaltioiden osalta, mikä puolestaan osoittaa vääriksi komission väitteet kanteen nostamisen määräaikojen päättymisestä eri päivinä.
- 28 Puolan tasavalta huomauttaa lisäksi, että komission näkemys merkitsee heikkomman oikeussuojan antamista uusille jäsenvaltioille, joihin asetus N:o 1972/2003 kuitenkin vaikuttaa aivan erityisesti. Niillä täytyykin olla jäsenvaltioille kuuluva mahdollisuus kyseisen asetuksen riittauttamiseen, koska asetus on osoitettu niille jäsenvaltioina.

- 29 Puolan tasavalta nimittäin väittää, ettei se olisi voinut nostaa asetuksesta N:o 1972/2003 kannetta EY 230 artiklan neljännessä kohdassa tarkoitettuna muuna kuin etuoikeutettuna asianosaisena ennen unioniin liittymistään, koska kyseinen asetus on yleisesti sovellettava säädös eikä kyseisessä määräyksessä tarkoitettu yksittäistapausta koskeva päätös eikä se toisaalta koske Puolan tasavaltaa suoraan ja erikseen sillä tavoin kuin alueviranomaisten nostamia kanteita koskevassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetaan (asia C-452/98, *Nederlandse Antillen v. neuvosto*, tuomio 22.11.2001, Kok., s. I-8973 ja asia C-142/00 P, *komissio v. Nederlandse Antillen*, tuomio 10.4.2003, Kok., s. I-3483, 69 kohta). Puolan tasavalta nimittäin katsoo, että alueviranomaisia erikseen koskevana voidaan pitää vain sellaisia säädöksiä, jotka estävät niitä täyttämästä tehtäviään parhaaksi katsomallaan tavalla (asia T-288/97, *Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio*, tuomio 15.6.1999, Kok., s. II-1871). Asetuksella N:o 1972/2003 ei kuitenkaan ole rajoitettu Puolan tasavallan oikeuksia tällaisella tavalla.
- 30 Puolan tasavalta vetoaa myös siihen, ettei EY 241 artikla tarjoa tehokasta oikeussuojakeinoa asetusta N:o 1972/2003 vastaan, koska siinä ei perusteta itsenäistä kanneoikeutta vaan siihen voidaan vedota pelkästään tekemällä väite jollain muulla oikeudellisella perusteella vireille pannussa oikeudenkäynnissä. Asetuksen N:o 1972/2003 säännökset ovat lisäksi siinä määrin täsmälliset, etteivät ne voi olla yksityiskohtaisempien täytäntöönpanotoimien oikeudellisena perustana, ja tämä estää vaatimasta EY 241 artiklan nojalla, että niitä ei sovelleta. Jäsenvaltio ei myöskään voi EY 230 artiklassa vahvistetun määräajan päättymisen jälkeen käyttää yhteisön oikeussäädöksen pätevyyden kyseenalaistamista kiistämisperusteena oikeudenkäynnissä, jossa vaaditaan todettavaksi, ettei jäsenvaltio ole noudattanut velvoitteitaan, koska se ei ole saattanut sitä osaksi kansallista oikeusjärjestystään. Komission näkemyksestä seuraa siten, että Puolan tasavallalta evätään oikeus nostaa kanne asetuksesta N:o 1972/2003.
- 31 Puolan tasavalta vaatii vastauskirjelmässään toissijaisesti, että käsiteltävänä oleva kanne, joka on nostettu 28.6.2004, on joka tapauksessa tutkittava niiden tuotteiden osalta, jotka on lisätty Euroopan unionin virallisessa lehdessä 21.4.2004 julkaistulla asetuksella N:o 735/2004, koska Puolan tasavalta vaatii kanteessaan asetuksen N:o 1972/2003 kumoamista sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 735/2004.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 32 Kanne on EY 230 artiklan viidennen kohdan mukaan ”pantava vireille kahden kuukauden kuluessa säädöksen julkaisemisesta – – taikka jollei säädöstä ole julkaistu – –, kahden kuukauden kuluessa siitä, kun kantaja on saanut siitä tiedon”. Kyseisen määräyksen sanamuodosta ilmenee, että päivä, jona toimesta saadaan tieto, on kanteen nostamista koskevan määräajan alkamispäivän perusteena toissijainen toimen julkaisemispäivään tai sen tiedoksiantamispäivään nähden (asia C-122/95, Saksa v. neuvosto, tuomio 10.3.1998, Kok., s. I-973, 35 kohta).
- 33 On myös korostettava, että prosessuaalisia määräaikoja koskevien yhteisön säännösten tiukka soveltaminen vastaa oikeusvarmuuden vaatimuksia ja välttämättömyyttä välttää kaikenlainen syrjivä tai mielivaltainen kohtelu oikeudenkäytössä (asia C-59/91, Ranska v. komissio, määräys 5.2.1992, Kok., s. I-525, 8 kohta; asia C-137/92 P, komissio v. BASF ym., tuomio 15.6.1994, Kok., s. I-2555, Kok., Ep. XV, s. I-239, 40 kohta; asia C-239/97, Irlanti v. komissio, määräys 7.5.1998, Kok., s. I-2655, 7 kohta ja asia C-406/01, Saksa v. parlamentti ja neuvosto, määräys 17.5.2002, Kok., s. I-4561, 20 kohta). Prosessuaalisten määräaikojen ehdoton noudattaminen vastaa myös hyvän oikeudenhoidon ja prosessiekonomian asettamia vaatimuksia (asia C-310/97 P, komissio v. AssiDomän Kraft Products ym., tuomio 14.9.1999, Kok., s. I-5363, 61 kohta). Lopuksi on huomautettava, että kanteen myöhästymisen on ehdottomissa oikeudenkäyntiedellytyksissä oleva puute, johon on otettava kantaa viran puolesta (asia 108/79, Belfiore v. komissio, tuomio 5.6.1980, Kok., s. 1769, 3 kohta).
- 34 Tässä tapauksessa asetus N:o 1972/2003 on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä 11.11.2003. Kanteen nostamisen määräajan päättymispäivä on siten laskettava tuosta päivästä alkaen.
- 35 Työjärjestyksen 101 artiklan 1 kohdan a alakohdassa määrätään, että ”jos päivinä, viikkoina, kuukausina tai vuosina ilmaistu määräaika on laskettava ajankohdasta, jona tietty tapahtuma sattuu tai tietty toimenpide toteutetaan, määräaikaan sisältyväksi ei lasketa sitä päivää, jona tämä tapahtuma sattuu tai toimenpide toteutetaan”.

Työjärjestyksen 102 artiklan 1 kohdan soveltamisesta puolestaan seuraa, että jos määräaika, jota sovelletaan toimielinten antamia säädöksiä vastaan nostettaviin kanteisiin, alkaa kulua säädöksen julkaisemisesta, määräajan lasketaan alkavan kulua 101 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti säädöksen julkaisemista Euroopan unionin virallisessa lehdessä seuraavan neljännen päivän päätyttyä. Tästä seuraa, että käsiteltävänä olevassa asiassa kahden kuukauden määräaika on laskettava 25.11.2003 keskiyöstä alkaen.

- 36 Työjärjestyksen 101 artiklan 1 kohdan b alakohdassa määrätään lisäksi, että kuukausina ilmaistu määräaika päättyy sen päivän päätyttyä, joka määräajan viimeisenä kuukautena järjestysnumeroltaan vastaa päivää, jona se tapahtuma sattui tai se toimenpide toteutettiin, josta määräaika on laskettava. Käsiteltävänä olevassa asiassa määräaika kanteen nostamiseen on siten päättynyt 25.1.2004 keskiyöllä.
- 37 Kun otetaan huomioon prosessuaalisiin määräaikoihin pitkien etäisyyksien vuoksi työjärjestyksen 102 artiklan 2 kohdan nojalla tehtävä kiinteän pituinen kymmenen päivän pidennys, kanteen nostamiseksi asetuksesta N:o 1972/2003 noudatettava määräaika kokonaisuutena on päättynyt 4.2.2004 keskiyöllä.
- 38 Puolan tasavalta on kuitenkin nostanut käsiteltävänä olevan kanteen 28.6.2004. Tästä seuraa, että kanne on myöhästynyt asetuksen N:o 1972/2003 osalta.
- 39 Mikään Puolan tasavallan esittämistä perusteluista ei saata tätä johtopäätöstä kyseenalaiseksi.
- 40 Siitä Puolan tasavallan väitteestä, jonka mukaan asetusta N:o 1972/2003 ei ole julkaistu täydellisesti, koska sitä ei julkaistu Euroopan unionin 20 virallisella kielellä, on ensinnäkin todettava, että Euroopan talousyhteisössä käytettäviä kieliä koskevista järjestelyistä 15.4.1958 annetun neuvoston asetuksen N:o 1 (EYVL 1958, 17, s. 385), sellaisena kuin se on muutettuna, 4 artiklassa säädettiin sen 11.11.2003 voimassa olleen

sanamuodon mukaan, että ”asetukset ja muut yleisesti sovellettavat säädökset laaditaan yhdellätoista virallisella kielellä”.

- 41 Liittymissopimuksen 1 artiklassa nimittäin määrätään, että liittymisasiakirjan määräykset ovat erottamaton osa liittymissopimusta, joten ne myös tulevat voimaan samana päivänä kuin liittymissopimus. Liittymisasiakirjan liitteessä II olevan 22 kohdan 1 alakohdan mukaiset kieliä koskeviin järjestelyihin tehdyt muutokset, joilla uusien jäsenvaltioiden kielet sisällytettiin yhteisön toimielinten työkieliin, ovat siten tulleet voimaan vasta 1.5.2004.
- 42 Tästä seuraa, ettei komissiolla ole ollut 11.11.2003 velvollisuutta julkaista asetusta N:o 1972/2003 puolan kielellä vaan kyseistä asetusta on voitu tulkita sen tuohon päivään mennessä julkaistujen kieliversioiden perusteella.
- 43 Väitteestä, jonka mukaan asetus N:o 1972/2003 tulee voimaan vasta liittymissopimuksen voimaantulopäivänä ja edellyttäen, että se tulee voimaan, on toiseksi todettava, ettei toimen sitovuutta, joka liittyy kaikkien tarvittavien julkaisemista koskevien muodollisuuksien täyttämiseen ja josta kanteen nostamisen määräaika alkaa kulua, pidä sekoittaa säädöksen voimaantuloon, joka voi lykkäytyä (ks. vastaavasti edellä 9 kohdassa mainittu asia Puola v. neuvosto, julkisasiamies Poyares Maduron ratkaisuehdotus, Kok., s. I-8929, I-8962, 23 kohta).
- 44 EY 230 artiklan viidennessä kohdassa ei määrätä, että kanteen nostamisen määräajan alkamisajankohtana olisi säädöksen voimaantulopäivä. Sekään, että asetus N:o 1972/2003 eroaisi Puolan tasavallan väittämällä tavalla muusta yhteisön säännöstöstä sen täytäntöönpanoajankohdan ja vastaanottajien piirin osalta, ei siten estäisi kanteen nostamisen määräajan alkamista kyseisen asetuksen julkaisemisesta.

- 45 Kolmas väite, jonka mukaan asetus N:o 1972/2003 on osoitettu kaikille jäsenvaltioille Puolan tasavalta mukaan lukien ja jonka mukaan Puolan tasavallan on voitava jäsenvaltiona riittauttaa kyseinen asetus, on niin ikään hylättävä.
- 46 Ensinnäkin liittymisasiakirjassa nimittäin määrätään nimenomaisesti yhteisöjen toimielinten mahdollisuudesta toteuttaa tiettyjä toimenpiteitä liittymisasiakirjan allekirjoittamispäivän ja uusien jäsenvaltioiden liittymispäivän välisenä aikana, mutta siihen ei tästä huolimatta sisälly yhteisön säädösten laillisuuden valvontajärjestelmää koskevia väliaikaisia poikkeuksia.
- 47 Toiseksi on muistutettava, että prosessuaalisia määräaikoja koskevia yhteisön oikeussäännöksiä on sovellettava tiukasti (ks. vastaavasti asia 152/85, Misset v. neuvosto, tuomio 15.1.1987, Kok., s. 223, 11 kohta) ja että niistä voidaan poiketa ennalta-arvaamattomien seikkojen tai ylivoimaisen esteen vuoksi ainoastaan täysin poikkeuksellisissa olosuhteissa (asia C-369/03 P, Forum des migrants v. komissio, määräys 19.2.2004, Kok., s. I-1981, 16 kohta). Puolan tasavalta ei kuitenkaan selitä, millä tavoin tähän asiaan liittyvät olosuhteet olisivat sen kannalta täysin poikkeuksellisia ja edellyttäisivät poikkeamista prosessuaalisten määräaikojen tiukkaa soveltamista koskevasta periaatteesta heikentäen siten oikeusvarmuuden periaatetta.
- 48 Siinä tapauksessa että Puolan tasavallan on katsottava tarkoittavan väitteellään sitä, että sen oli mielestään odotettava jäsenvaltioksi tulemistaan voidakseen nostaa kanteensa, on korostettava, että EY 230 artiklassa tarkoitettu kanteen nostamisen määräaika on yleisesti sovellettava. Puolan tasavallan tapauksessa se ei siten ole edellyttänyt jäsenvaltion asemaa. Tätä kanteen nostamisen määräaikaa sovelletaan siihen joka tapauksessa oikeushenkilönä.
- 49 Väitteestä, joka koskee oikeutta tehokkaaseen oikeussuojaan, on välittömästi huomautettava, että tehokasta oikeussuojaa koskevaa oikeutta ei millään tavoin heikennä yhteisön oikeuden prosessuaalisia määräaikoja koskevien määräysten tiukka

soveltaminen, jolla pyritään erityisesti oikeusvarmuuden vaatimuksen täyttämiseen (edellä 33 kohdassa mainittu asia Saksa v. parlamentti ja neuvosto, määräyksen 20 kohta).

50 Vaikka lisäksi niitä edellytyksiä, joiden nojalla yhteisöjen tuomioistuimissa voidaan nostaa kanne, on tulkittava tehokkaan oikeussuojan periaatteen valossa, tällainen tulkinta ei voi johtaa perustamissopimuksessa nimenomaisesti määrätyn edellytyksen syrjäyttämiseen, ilman että se samalla ylittää yhteisöjen tuomioistuimille perustamissopimuksella myönnetyn toimivallan (ks. asia C-50/00 P, Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomio 25.7.2002, Kok., s. I-6677, 44 kohta; ks. myös analogisesti asia C-75/02 P, Diputación Foral de Álava ym. v. komissio, määräys 28.3.2003, Kok., s. I-2903, 34 kohta).

51 Lopuksi on niin, että vaikka yhteisöjen tuomioistuimet ovatkin EY 230 artiklan toisen ja neljännen kohdan tulkinnalla myöntäneet asiavaltuuden kumoamiskanteen nostamiseen EY 230 artiklan ensimmäisessä kohdassa tarkoitetuista säädöksistä sellaisille oikeussubjekteille, joilla ei ollut käytettävissään minkäänlaista tehokasta oikeussuojakeinoa kyseisiä säädöksiä vastaan (ks. vastaavasti asia 294/83, Les Verts v. parlamentti, tuomio 23.4.1986, Kok., s. 1339, Kok., Ep. VIII, s. 551, 23 kohta; asia C-295/90, parlamentti v. neuvosto, tuomio 7.7.1992, Kok., s. I-4193, Kok. Ep. XIII, s. I-1 ja asia C-65/90, parlamentti v. neuvosto, tuomio 16.7.1992, Kok., s. I-4593, Kok. Ep. XIII, s. I-43), kanteen nostamisen määräajan alkaminen asetuksen N:o 1972/2003 julkaisemisesta ei kuitenkaan estänyt Puolan tasavaltaa nostamasta kannetta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimissa kyseisen asetuksen laillisuuden tutkittavaksi saattamiseksi. Toisin kuin Puolan tasavalta väittää, sillä oli mahdollisuus nostaa kanne tästä säädöksestä EY 230 artiklan viidennen kohdan nojalla.

52 Vaikkeivät nimittäin kolmannet maat eivätkä siten myöskään uudet jäsenvaltiot ennen liittymistään voi vaatia jäsenvaltioille yhteisön järjestelmässä annettua asemaa oikeudenkäynneissä, niillä on ne mahdollisuudet olla asianosaisena tuomioistuimissa, jotka yhteisön järjestelmässä on annettu oikeushenkilöille (ks. vastaavasti edellä 43 kohdassa mainittu asia Puola v. neuvosto, julkisasiamies Póiarés Maduron ratkaisuehdotuksen 40 kohta).

53 Tämän tulkinnan vahvistaa alueviranomaisten oikeutta kumoamiskanteen nostamiseen koskeva oikeuskäytäntö, jonka mukaan EY 230 artiklan neljännen kohdan tarkoituksena on tarjota asianmukaista oikeussuojaa kaikille luonnollisille henkilöille ja

oikeushenkilöille, joita yhteisön toimielinten toimenpiteet koskevat suoraan ja erikseen. Asiavaltuus on siten myönnettävä pelkästään tämän tarkoituksen perusteella, ja oikeus kumoamiskanteen nostamiseen on siis oltava jokaisella, joka täyttää määrättyt objektiiviset edellytykset eli jolla on edellytetty oikeussubjektius ja jota riidanalainen toimenpide koskee erikseen ja suoraan. Tämä ratkaisu pätee myös tilanteeseen, jossa kantaja on kyseiset edellytykset täyttävä julkisyhteisö (edellä 29 kohdassa mainittu asia Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio, tuomion 41 kohta; ks. myös edellä 43 kohdassa mainittu asia Puola v. neuvosto, julkisasiamies Poiares Maduron ratkaisuehdotuksen 41 kohta), ja tätä sovellettiin myös uusiin jäsenvaltioihin ennen niiden liittymistä Euroopan unioniin.

- 54 Nyt käsiteltävässä asiassa asetus N:o 1972/2003 on tosin yleisesti sovellettava säädös eikä EY 249 artiklassa tarkoitettu päätös. Toimen yleinen sovellettavuus ei kuitenkaan sellaisenaan estä sitä, etteikö se voisi koskea tiettyjä luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä suoraan ja erikseen (ks. asia C-309/89, Codorníu v. neuvosto, tuomio 18.5.1994, Kok., s. I-1853, Kok. Ep. XV, s. I-177, 19 kohta ja edellä 29 kohdassa mainittu asia Nederlandse Antillen v. neuvosto, tuomion 55 kohta).
- 55 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yleisesti sovellettava säädös, kuten asetus, voi koskea luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä erikseen vain, jos se vaikuttaa niihin niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen takia, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista ja jonka perusteella ne voidaan yksilöidä samalla tavalla kuin se, jolle päätös on osoitettu EY 249 artiklassa tarkoitetulla tavalla (asia C-451/98, Antillean Rice Mills v. neuvosto, tuomio 22.11.2001, Kok., s. I-8949, 49 kohta; edellä 50 kohdassa mainittu asia Unión de Pequeños Agricultores v. neuvosto, tuomion 36 kohta ja edellä 29 kohdassa mainittu asia komissio v. Nederlandse Antillen, tuomion 65 kohta).
- 56 Tältä osin on huomautettava, että yhteisön säädös koskee alueviranomaista suoraan ja erikseen silloin, kun säädös suoraan estää sitä käyttämästä toimivaltuuksiaan haluamallaan tavalla (ks. vastaavasti asia T-214/95, Vlaams Gewest v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok., s. II-717, 29 kohta ja edellä 29 kohdassa mainittu asia Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia v. komissio, tuomion 31 kohta).

- 57 Tätä on sovellettava myös uusiin jäsenvaltioihin ennen niiden liittymistä Euroopan unioniin, silloin kun on kysymys yhteisön säädöksistä, jotka on annettu niiden allekirjoitettua liittymissopimuksen.
- 58 Onkin todettava, että asetuksen N:o 1972/2003 säännöksissä asetetaan Puolan tasavallalle erinäisiä velvoitteita, joten säännökset vaikuttavat suoraan sen omien toimivaltuuksien käyttöön.
- 59 Puolan tasavallalla on nimittäin muun muassa ollut asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan mukaan velvollisuus viipymättä määrittää tiettyjen maataloustuotteiden 1.5.2004 käytettävissä olevat varastot ja periä vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta tuona päivänä voimassa olevan erga omnes -tuontitullin suuruinen maksu.
- 60 Lisäksi asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa Puolan tasavalta veloitetaan kantamaan vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä voimassa olevan erga omnes -tuontitullin suuruinen maksu kyseisen asetuksen 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa luetelluista tuotteista, jotka on sen alueella luovutettu vapaaseen liikkeeseen ennen ajankohtaa 1.5.2004 ja jotka ovat 1.5.2004 väliaikaisessa varastossa tai jossakin yhteisön tullikoodeksista 12.10.1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2913/92 (EYVL 1996, L 97, s. 38) 4 artiklan 15 kohdan b alakohdassa ja 16 kohdan b–g alakohdassa tarkoitetuista tulliselvitysmuodoista tai tullimenettelyistä laajentuneessa yhteisössä tai joita ollaan kuljettamassa yhteisön alueella vientimuodollisuuksien suorittamisen jälkeen.
- 61 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, että ennen kuin Puolan tasavallasta tuli jäsenvaltio, asetus N:o 1972/2003 koski sitä suoraan ja erikseen, ja Puolan tasavallalla oli mahdollisuus nostaa tästä asetuksesta kumoamiskanne EY 230 artiklan neljännen kohdan mukaisesti.

- 62 Edellä todetusta seuraa, että kanteen nostamisen määräaikojen tiukka soveltaminen asetuksen N:o 1972/2003 julkaisupäivästä laskettuna ei estänyt Puolan tasavaltaa käyttämästä oikeuksiaan eikä saamasta hyväkseen tehokasta oikeussuojaa.
- 63 Edellä lausutusta on johtopäätöksenä todettava, että nyt käsiteltävänä oleva kanne on asetuksen N:o 1972/2003 osalta myöhästynyt ja se on sen vuoksi jätettävä tutkimatta.
- 64 Sen vuoksi on tarkasteltava Puolan tasavallan toissijaisesti esittämää väitettä, jonka mukaan nyt käsiteltävä kanne, joka on nostettu 28.6.2004, on joka tapauksessa tutkittava niiden tuotteiden osalta, jotka on lisätty Euroopan unionin virallisessa lehdessä 21.4.2004 julkaistulla asetuksella N:o 735/2004.
- 65 Heti aluksi on huomautettava, että asetuksella N:o 735/2004 on Puolan tasavallan osalta lisätty asetuksessa N:o 1972/2003 säädettyjen toimenpiteiden alaisten tuotteiden luetteloon seitsemän tuotetta, joita vastaavanlaiset toimenpiteet eivät aikaisemmin koskeneet (ks. edellä 6 kohta).
- 66 Puolan tasavalta onkin nostanut nyt käsiteltävän kanteen asetuksesta N:o 1972/2003 sellaisena kuin se on muutettuna muun muassa asetuksella N:o 735/2004. Tästä seuraa, että Puolan tasavalta on heti kanteen vireillepanosta lähtien riitauttanut asetuksella N:o 735/2004 lisättyjen tuotteiden asettamisen niiden samojen toimenpiteiden alaisiksi, jotka on alun perin otettu muiden tuotteiden osalta käyttöön asetuksella N:o 1972/2003.
- 67 Komission väite, jonka mukaan Puolan tasavalta olisi toissijaisen perustelunsa vasta vastauskirjelmässään esittäessään vedonnut asian käsittelyn kuluessa uuteen perustee-

seen, vaikka se on työjärjestyksen 48 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan kiellettyä, on siten hylättävä.

- 68 Edellä hylätty oikeudenkäyntiväite on ainoa väite, jonka komissio oli esittänyt vastustaakseen kanteen tutkimista siltä osin kuin se koskee kyseisten toimenpiteiden kohdistamista asetuksella N:o 735/2004 lisättyihin tuotteisiin, mutta esillä oleva kysymys kanteen tutkimisen edellytyksistä on kuitenkin selvitettävä sisällöllisesti, koska kanteen myöhästyminen on edellä 33 kohdassa korostetuin tavoin ehdottomissa oikeudenkäyntiedellytyksissä oleva puute, johon on otettava kantaa viran puolesta.
- 69 Sen vuoksi on ratkaistava, seuraako siitä, että Puolan tasavalta ei ole riitauttanut seitsemän tuotteen lisäämistä omalta osaltaan asetuksessa N:o 1972/2003 säädettyjen toimenpiteiden alaisten tuotteiden luetteloon sellaisenaan vaan se on riitauttanut näiden toimenpiteiden laillisuuden, että kanteen tutkimisen edellytysten on katsottava puuttuvan asetuksella N:o 735/2004 lisättyjen tuotteiden osalta siksi, ettei Puolan tasavalta tällä kanneperusteella oikeastaan kyseenalaista mainitulla asetuksella tehtyjen lisäysten laillisuutta vaan asetuksella N:o 1972/2003 alun perin muiden tuotteiden osalta toteutettujen toimenpiteiden laillisuuden kiertääkseen viimeksi mainittua asetusta koskevan kanneoikeuden vanhentumisen.
- 70 Tältä osin on huomautettava, että vaikka määräajassa riitauttamatta jätetyn toimen lainvoimaisuus ei koskekaan yksinomaan itse toimea vaan myös jokaista myöhempää, selvästi vahvistavanluonteista toimea, mikä on perusteltu ratkaisu välttämättömän oikeusvarmuuden vuoksi ja pätee niin yksittäistapausta koskeviin kuin asetuksen kaltaisiin normatiivisiin toimiin, on kanteen nostaminen uudelleen mahdollista, silloin kun asetuksen jotain säännöstä muutetaan, ja se voidaan nostaa paitsi tuota säännöstä myös kaikkia niitä säännöksiä vastaan, jotka, vaikka niitä ei olisikaan muutettu, muodostavat sen kanssa kokonaisuuden (ks. vastaavasti asia C-299/05, komissio v. parlamentti ja neuvosto, tuomio 18.10.2007, Kok., s. I-8695, 29 ja 30 kohta).
- 71 Yhteisön säädös, jonka perusteella johonkin luetteloon lisätään tuotteita, muodostaa välttämättä yhden kokonaisuuden niiden toisessa yhteisön säädöksessä olevien

säännösten kanssa, joissa säädetään tässä luettelossa oleviin tuotteisiin kohdistuvista toimenpiteistä, sillä muussa tapauksessa säädöksellä, jolla tuotteet on lisätty luetteloon, ei olisi minkäänlaista oikeusvaikutusta.

72 Lisäksi on syytä korostaa, että vaikka henkilö, jolla on asiavaltuus kanteen nostamiseen yhteisön säädöksestä, jonka mukaan tietyssä luettelossa olevat tuotteet ovat tiettyjen toimenpiteiden alaisia, jättää sen tekemättä säädetyssä määräajassa, tämä ei voi estää häntä vetoamasta toisesta säädöksestä, jonka nojalla kyseiseen luetteloon lisätään tuotteita, nostetun kanteen yhteydessä siihen, että kyseisiin lisättyihin tuotteisiin sen jälkeen kohdistettavat toimenpiteet ovat lainvastaisia. Sellaiset toimenpiteet ovat nimittäin uusia toimenpiteitä siltä osin kuin ne koskevat tähän luetteloon jälkimmäisen säädöksen antamisella lisättyjä tuotteita. Jälkimmäisen säädöksen antamisen ei siten voida katsoa merkitsevän pelkkää kyseisten toimenpiteiden vahvistamista.

73 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, että nyt käsiteltävänä oleva kanne on tutkittava siltä osin kuin se voidaan tulkita vaatimukseksi asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta, koska kyseisellä asetuksella saatetaan Puolan osalta seitsemän uutta tuotetta niiden samojen toimenpiteiden alaisiksi, jotka on alun perin toteutettu muiden tuotteiden osalta asetuksella N:o 1972/2003 (jäljempänä riidanalaiset toimenpiteet) ja joiden Puolan tasavalta katsoo olevan lainvastaisia näiden seitsemän lisätyn tuotteen osalta. Puolan tasavallan kanneperusteita ja perusteluita asetuksen N:o 1972/2003 riitautettuja säännöksiä vastaan on tulkittava sen mukaisesti.

Asiakysymys

74 Käsiteltävänä oleva kanne jakautuu pääasiallisesti neljään osaan.

75 Ensimmäisessä osassa Puolan tasavalta vetoaa viiteen kanneperusteeseen asetuksen N:o 735/2004 kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi siltä osin kuin siinä kohdistetaan tämän jäsenvaltion osalta seitsemään uuteen tuotteeseen toimenpiteitä,

joista säädetään asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa ja joita se pitää lainvastaisina kyseisten tuotteiden osalta. Ensimmäinen kanneperuste on tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaaminen. Toinen kanneperuste on komission toimivallan puuttuminen kyseisistä toimenpiteistä päättämiseen sekä liittymisasiakirjan 22 ja 41 artiklan rikkominen. Kolmas kanneperuste on kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan periaatteen loukkaaminen. Neljäs kanneperuste on puuttuvat tai puutteelliset perustelut. Viides ja viimeinen kanneperuste on luottamuksensuojan periaatteen loukkaaminen.

76 Toisessa osassa Puolan tasavalta vetoaa kahteen kanneperusteeseen asetuksen N:o 735/2004 kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi siltä osin kuin siinä kohdistetaan tämän jäsenvaltion osalta seitsemään uuteen tuotteeseen toimenpiteitä, joista säädetään asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa ja joita se pitää lainvastaisina kyseisten tuotteiden osalta. Ensimmäinen kanneperuste on liittymissopimuksen 41 artiklan rikkominen ja suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen. Toinen kanneperuste on kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan periaatteen loukkaaminen.

77 Kolmannessa osassa Puolan tasavalta vetoaa yhteen kanneperusteeseen asetuksen N:o 735/2004 kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi siltä osin kuin siinä lisätään tämän jäsenvaltion osalta seitsemän uutta tuotetta asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa olevaan luetteloon, jota on muutettu sen mielestä liittymisasiakirjan 41 artiklan ja suhteellisuusperiaatteen vastaisella tavalla.

78 Neljännessä ja viimeisessä osassa Puolan tasavalta vetoaa yhteen kanneperusteeseen asetuksen N:o 735/2004 kumoamista koskevan vaatimuksensa tueksi siltä osin kuin siinä kohdistetaan tämän jäsenvaltion osalta seitsemään uuteen tuotteeseen toimenpiteitä, joita se pitää lainvastaisina kyseisten tuotteiden osalta. Tämä ainoa kanneperuste on harkintavallan väärinkäyttö.

79 Kanneperusteista, joihin Puolan tasavalta on vedonnut, on syytä tutkia ensimmäiseksi kanteen toisessa osassa ja sen jälkeen kanteen kolmannessa, ensimmäisessä ja neljännessä osassa esitetyt kanneperusteet.

Kanteen toinen osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan tämän jäsenvaltion osalta seitsemään uuteen tuotteeseen asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu toimenpide

80 Asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa lausutaan, että olisi toteutettava siirtymätoimenpiteitä, jotta vältettäisiin maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn vaikuttava kaupan vääristymisen uhka, joka johtuu kymmenen uuden jäsenvaltion liittymisestä Euroopan unioniin 1.5.2004. Saman asetuksen kolmannessa perustelukappaleessa sanotaan myös, että vääristymiä syntyy usein kuljetettaessa liittymistä silmällä pitäen keinotekoisesti tuotteita, jotka eivät kuulu asianomaisen valtion tavanomaiseen varastoon, mutta että ylijäämävarastoja voi syntyä myös kansallisesta tuotannosta. Lopuksi täsmennetään, että uusien jäsenvaltioiden ylijäämävarastoista on siten syytä periä maksuja, jotka vaikuttavat ennalta ehkäisevästi.

81 Tämä maksujärjestelmä perustetaan asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklassa. Kyseisen artiklan 1 ja 2 kohdasta yhdessä luettuina ilmenee, että uusien jäsenvaltioiden on 1.5.2004 perittävä vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta maksuja, sanotun kuitenkin rajoittamatta liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun soveltamista ja mikäli kansallisella tasolla ei sovelleta ankarampaa lainsäädäntöä, ja että nämä ylijäämävarastot muodostuvat erityisesti uusiin jäsenvaltioihin tuoduista tai uusista jäsenvaltioista peräisin olevista tuotteista, joiden määrä on muun muassa liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot huomioon ottaen suurempi kuin niiden haltijoiden tavanomaiset varastot.

82 On myös syytä huomauttaa, että liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa maataloutta koskevassa 4 luvussa määrätään seuraavaa:

”1. Yhteisö ottaa hoidettavakseen uusilla jäsenvaltioilla liittymispäivänä markkinatukipolitiikan soveltamisesta niissä johtuen olevat julkiset varastot interventioiden rahoittamista Euroopan maatalouden tuki- ja ohjusrahadon tukiosastosta koskevista yleisistä säännöistä annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1883/78 – – 8 artiklan soveltamisesta johtuvasta arvosta. Mainitut varastot otetaan hoidettaviksi vain sillä edellytyksellä, että kyseisten tuotteiden julkisesta interventiosta säädetään yhteisön säännöissä ja että varastot täyttävät yhteisön interventiovaatimukset.

2. Kaikki uusien jäsenvaltioiden alueella liittymispäivänä vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden yksityiset tai julkiset varastot, jotka määrältään ylittävät sen, minkä voidaan katsoa edustavan tavanomaista tasausvarastoa, on poistettava uusien jäsenvaltioiden kustannuksella.

Tavanomaisen tasausvaraston käsite määritellään kunkin tuotteen osalta kullekin yhteiselle markkinajärjestelylle ominaisten arviointiperusteiden ja tavoitteiden perusteella.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitettut varastot vähennetään tavanomaisen tasausvaraston ylittävästä määrästä.

– –”

83 Tästä seuraa, että uusilla jäsenvaltioilla on näiden määräysten perusteella velvollisuus omalla kustannuksellaan poistaa alueellaan olevat, tiettyjen maataloustuotteiden ylijäämävarastot sekä velvollisuus kantaa maksu kyseisistä varastoista.

84 Asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa säädetään vielä, että 1 kohdassa tarkoitetun maksun (jäljempänä riidanalainen maksu) määrä määräytyy 1.5.2004 voimassa olevan erga omnes -tuontitullin perusteella ja että tästä maksusta saatavat tulot liitetään kunkin uuden jäsenvaltion kansalliseen talousarvioon.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee liittymisasiakirjan 41 artiklan rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

85 Puolan tasavalta myöntää, että kun komissio käyttää toimivaltaansa yhteisen maatalouspolitiikan alalla, se voi käyttää laajaa harkintavaltaa siten, että ainoastaan tällä alalla päätetyn toimenpiteen ilmeinen soveltumattomuus siihen tarkoitukseen, johon toimivaltainen toimielin aikoo pyrkiä, voi horjuttaa tällaisen toimenpiteen laillisuutta. Puolan tasavalta huomauttaa kuitenkin, että suhteellisuusperiaatteen mukaan yhteisöjen toimielinten toiminta ei saa ylittää sitä, mikä on välttämätöntä asetetun tavoitteen saavuttamiseksi, ja siinä on käytettävä sellaisia toteutettavaan tarkoitukseen soveltuvia keinoja, jotka ovat vähiten rajoittavia.

86 Puolan tasavalta väittää kuitenkin, että kyseisten tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdan nojalla perittävät maksut ovat yhtä suuret kuin kyseisenä päivänä voimassa olevat erga omnes -tuontitullit, eli ne ovat tasoltaan suurempia kuin 30.4.2004 voimassa olleiden yhteisön tuontitullien ja Puolan tuontitullien välinen ero. Tämä on ilmeisen soveltumatonta sen tavoitellun

päämäärän saavuttamiseen, joka asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan on keinottelutoimien ehkäiseminen.

- 87 Päämäärän olevan todella juuri tämä vahvistaa se, että liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla toteutettujen siirtymätoimenpiteiden on määrä estää perusteettoman edun saaminen yhteisön tuontitullien ja kyseisten uusien jäsenvaltioiden tuontitullien välisen eron vuoksi. Puolan tasavallan mielestä myös tätä artiklaa on siten rikottu.
- 88 Puolan tasavalta myöntää siten, että se, että joidenkin maataloustuotteiden kansalliset tuontitullit uusissa jäsenvaltioissa ennen ajankohtaa 30.4.2004 olivat pienempiä kuin yhteisön tuontitullit, saattoi yllyttää toiminnanharjoittajia tuomaan näitä tuotteita uusiin jäsenvaltioihin niiden myymiseksi yhteismarkkinoilla kyseisten jäsenvaltioiden liittymisen jälkeen. Puolan tasavalta myöntää myös sen, että komissio voi päättää toimenpiteistä, joiden tarkoituksena on estää maataloustuotteiden varastoiminen tai kumota varastoimisen vaikutukset. Ainoa asianmukainen ja oikeasuhteinen toimenpide tämän uhan torjumiseksi olisi kuitenkin ottaa käyttöön maksu, jonka suuruus vastaa 30.4.2004 voimassa olleiden yhteisön tuontitullien ja uusien jäsenvaltioiden tuontitullien välistä eroa.
- 89 Puolan tasavallan mukaan oikeuskäytäntö tukee sen näkemystä. Se vetoaa tältä osin yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-179/00, Weidacher, 15.1.2002 antamaan tuomioon (Kok., s. I-501), joka koski Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisen vuoksi maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä 19.12.1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3108/94 (EYVL L 328, s. 42) 4 artiklan 3 kohdan laillisuutta. Kyseisessä säännöksessä nyt käsiteltävässä asiassa sovellettavaa maksua vastannut maksu vahvistettiin 31.12.1994 voimassa olleen yhteisön tullin ja uusissa jäsenvaltioissa tuona päivänä voimassa olleen tullin välisen eron suuruiseksi. Puolan tasavalta korostaa, että yhteisöjen tuomioistuin lausui tuossa yhteydessä, että ottaessaan käyttöön ylijäämävarastoja koskevan erityisen maksun komission tarkoituksena on ollut nimenomaan helpottaa uusien jäsenvaltioiden siirtymistä yhteisiin markkinajärjestelyihin, koska tällaisella maksulla pyrittiin estämään varastojen muodostaminen keinottelutarkoituksessa ja estämään tosiasiallisesti ylijäämävarastoja alhaisilla hinnoilla muodostaneiden toimijoiden taloudellisen edun syntyminen (tuomion 22 kohta).

90 Puolan tasavalta katsoo yhteisöjen tuomioistuimen kannan vahvistaneen näkemyksen, jonka julkisasiamies Mischo oli lausunut edellä 89 kohdassa mainitussa asiassa Weidacher antamassaan ratkaisuehdotuksessa (Kok., s. I-505, I-524) ja jonka mukaan kyseisen maksun periminen ei loukannut suhteellisuusperiaatetta, koska se ainoastaan poisti perusteettoman edun vaikuttamatta kuitenkaan haitallisesti varastojen haltijoiden asemaan (tuomion 58 kohta).

91 Nyt käsiteltävässä tapauksessa riidanalaista maksua ei Puolan tasavallan mukaan voitu ottaa käyttöön ”keinottelutuotannon” houkuttelevuuden poistamiseksi. Ensinnäkin keinotteluajatus liittyy erottamattomasti kauppaan muttei tuotantoon eikä varsinkaan maataloustuotantoon, joka on pitkäjänteistä ja riippuu monista objektiivisista tekijöistä. Mahdollista keinottelutuotantoa on sitä paitsi voinut maataloustuotannon pitkäjänteisyyden vuoksi esiintyä vain vuoden 2003 tuotantokautena tai sitä edeltäneinä vuosina. Vaikka myönnettäisiin keinottelutuotannon olemassaolo ja mahdollisuus sen ehkäisemiseen 11.11.2003 ja 1.5.2004 välisenä aikana, tasoitustullien periminen olisi ollut riittävää tavoitellun tarkoituksen toteuttamiseksi.

92 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

93 Tällä kanneperusteellaan Puolan tasavalta esittää itse asiassa kaksi väitettä. Se huomauttaa ensinnäkin, että kyseisten, 1.5.2004 vapaassa liikkeessä olleiden tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdan nojalla perityt maksut ylittävät 30.4.2004 voimassa olleiden yhteisön tuontitullien ja Puolan tuontitullien välisen eron ja että tämä on ilmeisen epäasianmukaista suhteessa tavoiteltuun päämäärään eli keinottelutoimien ehkäisemiseen. Siten komissio on Puolan tasavallan mielestä loukannut suhteellisuusperiaatetta.

94 Puolan tasavalta väittää toiseksi, että liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla toteutettujen siirtymätoimenpiteiden piti ainoastaan estää perusteettoman edun saaminen yhteisön tuontitullien ja uusien jäsenvaltioiden tuontitullien välisen eron vuoksi ja että myös kyseistä artiklaa on siten rikottu.

95 On syytä tutkia ensin Puolan tasavallan jälkimmäinen väite.

96 Tältä osin on muistutettava, että asetus N:o 1972/2003 on annettu muun muassa liittymissopimuksen 2 artiklan 3 kohdan ja liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella.

97 Liittymissopimuksen 2 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Sen estämättä, mitä 2 kohdassa määrätään, unionin toimielimet voivat ennen liittymistä toteuttaa liittymisasiakirjan – – 41 artiklassa [ja] kyseisen asiakirjan liitteissä III–XIV – – tarkoitetut toimenpiteet. Nämä toimenpiteet tulevat voimaan vasta [liittymissopimuksen] voimaantulopäivänä ja edellyttäen, että se tulee voimaan.”

98 Liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisessä kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä [liittymisasiakirjassa] esitettyjen edellytysten mukaisesti sovellettavasta yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään, komission on toteutettava ne sokerialan yhteisestä markkinajärjestelystä annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1260/2001 [(EYVL L 178, s. 1)] 42 artiklan 2 kohdassa tai

tarvittaessa maatalouden yhteisistä markkinajärjestelyistä annettujen muiden asetusten vastaavissa artikloissa tarkoitettua menettelyä tai sovellettavassa lainsäädännössä säädettyä asianmukaista komiteamenettelyä noudattaen. Tässä artiklassa tarkoitettut siirtymätoimenpiteet voidaan toteuttaa kolmen vuoden kuluessa liittymispäivästä eikä niitä saa soveltaa kyseisen kauden jälkeen. – –”

99 On aiheellista huomauttaa, että liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan sanamuoto muistuttaa hyvin läheisesti Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan (EYVL 1994, C 241, s. 21), sellaisena kuin se on muutettuna, 149 artiklan 1 kohdan sanamuotoa. Euroopan unionin laajennuttua vuonna 1995 yhteisöjen tuomioistuin on sittemmin ottanut kantaa kysymykseen siitä, voitiinko tiettyjen maataloustuotteiden ylijäämävarastoista uusissa jäsenvaltioissa perittävää maksua pitää kyseisen 149 artiklan 1 kohdan mukaisina toimenpiteinä, joiden tarkoituksena on helpottaa siirtymistä näissä jäsenvaltioissa voimassa olevista järjestelmistä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään. Yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että tällaisen veron tarkoituksena oli helpottaa kyseistä siirtymistä, koska sillä pyrittiin yhtäältä estämään varastojen muodostaminen keinottelutarkoituksessa ja toisaalta estämään tosiasiallisesti ylijäämävarastoja alhaisilla hinnoilla muodostaneiden toimijoiden taloudellisen edun syntyminen (edellä 89 kohdassa mainittu asia Weidacher, tuomion 22 kohta).

100 Yhteisöjen tuomioistuin korosti lisäksi, että ylijäämävarastojen verottamisella voitiin myös lieventää Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan, sellaisena kuin se on muutettuna, 145 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua uusien jäsenvaltioiden velvoitetta hävittää tällaiset varastot omalla kustannuksellaan (edellä 89 kohdassa mainittu asia Weidacher, tuomion 23 kohta). Tämän määräyksen sanamuoto puolestaan muistuttaa hyvin läheisesti liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun 2 kohdan sanamuotoa.

101 Tästä seuraa analogisesti yhtäältä se, että sekä keinottelutarkoituksessa muodostettavien varastojen ehkäiseminen että ylijäämävarastoja alhaisilla hinnoilla muodostaneiden toimijoiden taloudellisen edun poistaminen ovat syitä, joiden vuoksi komission

liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla päättämä toimenpide voi olla perusteltu, ja toisaalta se, että ylijäämävarastoista perittävän maksun tarkoituksena on katsottava olevan uusien jäsenvaltioiden yhteiseen markkinajärjestelyyn siirtymisen helpottaminen, koska se lieventää liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun 2 kohdassa tarkoitettua uusien jäsenvaltioiden velvoitetta hävittää tällaiset varastot omalla kustannuksellaan.

102 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, että komissiolla on liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan oikeus velvoittaa uudet jäsenvaltiot perimään maksu niiden alueella olevista, kyseisten tuotteiden ylijäämävarastoista.

103 Tässä vaiheessa on täsmennettävä, että Puolan tasavallan väite, jonka mukaan riidanalainen maksu on edellä mainitun määräyksen vastainen, koska sillä voidaan pelkästään estää yhteisön tuontitullien ja uusien jäsenvaltioiden tuontitullien välisestä erosta hyötyminen, merkitsee riidanalaisen maksun suuruuteen muttei sinänsä sen perimiseen kohdistuvaa arvostelua. Tämän tulkinnan vahvistaa se, että Puolan tasavalta väittää lainvastaiseksi pelkästään asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohtaa, joka koskee riidanalaisen maksun suuruutta, muttei kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 ja 2 kohtaa, jotka koskevat itse riidanalaisen maksun käyttöönottoa ja ylijäämävarastojen laskentamenetelmää. Liittymisasiakirjan 41 artiklaan kohdistuva Puolan tasavallan väite ei näin tulkittuna kuitenkaan ole itsenäinen, vaan sen on katsottava sisältyvän Puolan tasavallan ensimmäiseen väitteeseen, jonka mukaan riidanalainen maksu ei ole suhteellisuusperiaatteen mukainen.

104 Tämän väitteen osalta on muistutettava, että suhteellisuusperiaatteen on vakiintuneessa oikeuskäytännössä tunnustettu kuuluvan yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin. Silloin kun arvioidaan, onko jokin yhteisön oikeuden säännös suhteellisuusperiaatteen mukainen, on tutkittava, ovatko säännöksen tavoitteet toteutettavissa siinä säädettyjen keinojen avulla ja ylitetäänkö näillä keinoilla se, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi (asia 56/86, Société pour l'exportation des sucres, tuomio 18.3.1987, Kok., s. 1423, 28 kohta ja asia 47/86, Roquette Frères, tuomio 30.6.1987, Kok., s. 2889, 19 kohta).

- 105 Kyseisestä periaatteesta johtuu, että toimijoille taloudellisia rasitteita aiheuttavien toimenpiteiden lainmukaisuus riippuu siitä, ovatko nämä toimenpiteet tarpeellisia niillä lainmukaisesti tavoiteltujen päämäärien toteuttamiseksi ja ovatko ne tähän soveltuvia, eli silloin kun on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava ja valvottava, etteivät asetetut taloudelliset rasitteet ole liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden (asia C-8/89, Zardi, tuomio 26.6.1990, Kok., s. I-2515, 10 kohta).
- 106 On kuitenkin täsmennettävä, että kun komissio käyttää neuvoston tai jopa liittymisasiakirjan laatijoiden sille yhteisen maatalouspolitiikan alalla antamaa toimivaltaa liittymisasiakirjassa vahvistettujen sääntöjen panemiseksi täytäntöön, se voi käyttää laajaa harkintavaltaa siten, että ainoastaan tällä alalla päätetyn toimenpiteen ilmeinen soveltumattomuus siihen tarkoitukseen, johon toimivaltainen toimielin aikoo pyrkiä, voi horjuttaa tällaisen toimenpiteen laillisuutta (ks. edellä 89 kohdassa mainittu asia Weidacher, tuomion 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 107 Aivan aluksi on huomautettava, että Puolan tasavalta itse myöntää, että komissio voi päättää toimenpiteistä maataloustuotteiden ylijäämävarastojen muodostumisen ehkäisemiseksi. Se vetoaa kuitenkin siihen, että suhteellisuusperiaatteen mukaan näiden toimenpiteiden on oltava välttämättömiä Euroopan unionin laajentumiseen 1.5.2004 liittyvien keinottelutoimien ehkäisemiseksi, ja katsoo, että näin ollen on riittävää ottaa käyttöön maksu, jonka suuruus määräytyy yhteisön tuontitullien ja Puolan tuontitullien välisen eron perusteella.
- 108 Puolan tasavalta vetoaa väitteensä tueksi edellä 89 kohdassa mainitussa asiassa Weidacher annettuun tuomioon. Sen mielestä tuossa tuomiossa vahvistettiin näkemys, jonka julkisasiamies Mischo oli esittänyt kyseisessä asiassa antamassaan, edellä 90 kohdassa mainitussa ratkaisuehdotuksessa ja jonka mukaan kyseisen maksun periminen ei loukannut suhteellisuusperiaatetta, koska se ainoastaan poisti perusteetoman edun vaikuttamatta kuitenkaan haitallisesti varastojen haltijoiden asemaan (ratkaisuehdotuksen 58 kohta).

- 109 On syytä korostaa, että toisin kuin riidanalaisesta maksusta on säädetty, edellä 89 kohdassa mainittuun tuomioon johtaneessa asiassa Weidacher oikeudenkäynnin kohteena ollut maksu vastasi yhteisön tullien ja silloisissa uusissa jäsenvaltioissa voimassa olleiden tullien välistä eroa. Juuri sen vuoksi julkisasiamies Mischo saattoi tyytyä katsomaan, että tuon maksun tarkoituksena oli poistaa kokonaan se keinotteluhyöty, jonka toiminnanharjoittajat kyseisissä valtioissa saivat Euroopan unionin laajentuessa vuonna 1995 ostamalla ennen kyseistä ajankohtaa maatalous-tuotteita, joista perittävä tuontitulli olisi yhteisön tuontitullia pienempi, myydäkseen ne sitten laajentuneen yhteisön alueella.
- 110 Edellä lausuttu ei kuitenkaan vaikuta sen kysymyksen ratkaisemiseen, voidaanko myös määrältään suuremman maksun katsoa olevan oikeassa suhteessa sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.
- 111 Tältä osin on huomautettava, että toisin kuin Puolan tasavalta väittää, komission riidanalaisella maksulla tavoittelemana päämääränä ei ole pelkästään ehkäistä kyseisten, kaupankäynnillä hankittujen tuotteiden varastointia keinottelutarkoituksessa vaan estää ylijäämävarastojen eli uusissa jäsenvaltioissa sijaitseviin tavanomaisiin varastoihin kuulumattomien varastojen muodostuminen sellaisenaan. Tämä ilmenee selvästi asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan kolmannesta perustelukappaleesta. Kyseisessä perustelukappaleessa nimittäin todetaan, että vaikka markkinajärjestelyjä uhkaavia kaupan vääristymiä syntyy kuljettaessa tuotteita keinotekoisesti liittymistä silmällä pitäen, voi ylijäämävarastoja, joiden torjuminen on asetuksessa N:o 1972/2003 säädettyjen toimenpiteiden tarkoituksena, syntyä myös kansallisesta tuotannosta.
- 112 Lisäksi on syytä huomauttaa, että komission noudattama lähestymistapa on johdonmukaisessa suhteessa liittymisasiakirjan laatijoiden käsitykseen ylijäämävarastoista, jotka on poistettava uusien jäsenvaltioiden kustannuksella. Liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun 1 ja 2 kohdasta nimittäin ilmenee selvästi, että kansallisesta tuotannosta peräisin olevien ylijäämävarastojen olemassaolo uusissa jäsenvaltioissa on maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn kohdistuva häiriötekijä. Liittymisasiakirjan laatijat eivät millään tavoin ole rajanneet edellä mainittua velvollisuutta koskemaan pelkästään kaupankäynnistä syntyneitä varastoja.

- 113 Edellä esitetyn valossa on arvioitava, onko Puolan tasavalta kyennyt osoittamaan, että riidanalaisen maksun suuruuden määrittäminen 1.5.2004 voimassa olevan erga omnes -tuontitullin perusteella ylittää selvästi sen, mikä on tarpeen ylimäärävarastojen muodostumisen ehkäisemiseksi niiden alkuperästä riippumatta.
- 114 Tältä osin Puolan tasavalta väittää ensinnäkin, että maksu, jonka suuruus vastaa 30.4.2004 voimassa olleiden Puolan tuontitullien ja yhteisön tuontitullien välistä eroa, olisi riittävä ylijäämävarastojen muodostumisvaaran välttämiseksi. Vaikka tällainen maksu voi olla hyödyllinen tuonnista peräisin olevien ylijäämävarastojen muodostumisen ehkäisemiseksi, ei kuitenkaan ole läheskään varmaa, että se olisi riittävä myös kotimaisesta tuotannosta peräisin olevien ylijäämävarastojen muodostumisen ehkäisemiseksi.
- 115 Vaikka nimittäin kyseisten tuotteiden tuonnista olisi peritty ennen ajankohtaa 1.5.2004 Puolan tuontitullia, joka olisi ollut yhtä suuri tai jopa suurempi kuin yhteisön tuontitulli, tai vaikka ero näiden tuotteiden hintojen välillä Puolassa ja yhteisössä olisi ollut sellainen, ettei sitä olisi voitu tasoittaa yhteisön tuontitullien ja Puolan tuontitullien välistä eroa vastaavalla maksulla, riidanalaisen maksun suuruuden vahvistaminen tätä eroa vastaavan maksun mukaiseksi ei olisi lainkaan vaikuttanut kotimaisesta tuotannosta peräisin olevien ylijäämävarastojen muodostamista ehkäisevästi, kuten Puolan tasavalta itse on myöntänyt istunnossa. Uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet toimijathan olisivat voineet muodostaa tällaisia varastoja Euroopan unionin laajentumista 1.5.2004 silmällä pitäen, varsinkin jos kyseisten tuotteiden hinta yhteisössä ennen tuota päivää oli suurempi kuin Puolassa tai jos niiden tuotantoon yhteisössä kohdistui yhteisen maatalouspolitiikan puitteissa määritettyjä rajoituksia kokonaistuotannon vahvistamiseksi tiettyyn määrään.
- 116 Nämä kotimaisesta tuotannosta peräisin olevat ylijäämävarastot, joista ei perittäisi mitään maksuja, saattaisivat olla omiaan häiritsemään yhteismarkkinoita 1.5.2004 alkaen. Lisäksi Puolan tasavalta olisi velvollinen poistamaan kyseiset varastot liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun perusteella, minkä vuoksi puolalaiset toiminnanharjoittajat eivät välttämättä olisi paremmassa asemassa, vaikka riidanalaista

maksua kyseisten tuotteiden ylijäämävarastosta ei perittäisikään, koska Puolan tasavalta puolestaan menettäisi kyseisestä maksusta kertyvät tulot ja joutuisi kustantamaan varastojen poistamisen.

- 117 Toiseksi Puolan tasavalta väittää kyseessä olevien tuotteiden osalta myös, ettei ylijäämävarastojen muodostuminen niiden kotimaisesta tuotannosta ole mahdollista, koska se on pitkäjänteistä eikä sitä olisi ollut mahdollista lisätä ylijäämävarastojen muodostamiseksi asetuksen N:o 735/2004 antamisen ja liittymispäivän välisen kuuden kuukauden aikana.
- 118 Tarvitsematta ottaa kantaa viimeksi mainitun väitteen paikkansa pitävyyteen on kuitenkin huomautettava, ettei Puolan tasavalta ole osoittanut, ettei ylijäämävarastoja olisi voitu muodostaa ennen asetuksen N:o 735/2004 antamista. Niiden maatalous-tuotteiden osalta, joiden hinta uusissa jäsenvaltioissa on halvempi kuin yhteisössä, on kyseisiin valtioihin sijoittautuneiden toimijoiden ilmeisen edun mukaista, että heti kun ne pitävät todennäköisenä laajentumisen tapahtumista 1.5.2004, kuten asia on voinut olla jo laajentumista edeltäneenä tuotantokautena tai sitäkin aikaisemmin, ne rajoittavat myyntiään omissa alkuperävaltioissaan muodostaakseen varastoja, jotka ne voivat sitten saattaa laajentuneille yhteismarkkinoille.
- 119 Edellä mainituilla toimijoilla on myös ollut kaikki syy suunnata tuotantonsa tuotteisiin, joiden hintaero on ollut suurin, sekä parhaiten varastoitavissa oleviin tuotteisiin eikä niihin, joiden hinnat yhteisössä ja kotimaassa ovat olleet lähimpänä toisiaan. Myös viimeksi mainittu toimi voi johtaa kyseisten tuotteiden epätavallisen suuriin varastoihin ennen laajentumista käytettävissä olevan tuotantokapasiteetin lisäyksen vuoksi.
- 120 Lopuksi on syytä korostaa, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohdassa jätetään uusille jäsenvaltioille jossain määrin harkintavaltaa sen määrittämisessä, ovatko niiden alueella sijaitsevat, kyseisten tuotteiden varastot normaaliin markkinakäyttäytymiseen

perustuvan toiminnan tulosta, jolloin niiden ei tarvitse luokitella niitä ”ylijäämävarastoiksi”, vai eivätkö ole. Tämä mahdollistaa sen, että maksujen periminen näiden varastojen haltijoilta voidaan rajata koskemaan vain niitä tapauksia, joissa varastojen muodostuminen aiheuttaa markkinoiden häiriintymisen uhan, ja vahvistaa asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun toimenpiteen oikeasuhteisuutta sillä tavoiteltuun päämäärään nähden.

- 121 Johtopäätöksenä on todettava, ettei Puolan tasavalta ole kyennyt osoittamaan, että riidanalaisen maksun suuruuden määrittäminen 1.5.2004 voimassa olevan erga omnes -tuontitullin perusteella olisi ollut ilmeisen soveltumatonta tai suhteetonta sillä tavoiteltuun päämäärään nähden. Sen vuoksi tämä kanneperuste on hylättävä.

Toinen kanneperuste, joka koskee kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

- 122 Puolan tasavalta korostaa, että kun Euroopan unioni laajentui vuonna 1995, silloisia uusia jäsenvaltioita kohdeltiin eri tavalla kuin sitä nyt kohdellaan. Se huomauttaa, että tuolloin hyväksytyistä siirtymätoimenpiteistä poiketen nyt kyseessä olevien, 1.5.2004 vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastojen haltijoihin sovellettavan riidanalaisen maksun määrä on suurempi kuin yhteisön tullimaksujen ja Puolan tullimaksujen ero 30.4.2004. Sen vuoksi se katsoo, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa säädetty toimenpide on hyväksytty syrjintäkiellon periaatteen vastaisesti.

123 Puolan tasavalta nimittäin katsoo, että maksun periminen sen estämiseksi, että uusien jäsenvaltioiden toimijat saavat perusteetonta etua ylijäämävarastojen omistamisesta, ja näiden toimijoiden asettamiseksi samaan asemaan yhteisöön ennen 1.5.2004 sijoittautuneiden toimijoiden kanssa olisi perusteltu syy kohdella näihin kahteen ryhmään kuuluvia toimijoita eri tavoin. Sellaisesta tilanteesta oli kysymys edellä 89 kohdassa mainitussa asiassa Weidacher. Riidanalainen maksu sen sijaan asettaa puolalaiset toimijat perusteettomasti epäedullisempaan asemaan kuin yhteisöön ennen ajankohtaa 1.5.2004 sijoittautuneet toimijat.

124 Puolan tasavallan mukaan komissio ei voi perustella tätä syrjintää sellaisilla seikoilla kuin asianomaisten markkinoiden koko, kyseisten tuotteiden hintaerot näillä markkinoilla tai vientitukien taso, sillä jos komissio olisi todella ottanut nämä seikat huomioon riidanalaisen maksun määrää vahvistaessaan, määrän olisi pitänyt olla kussakin uudessa jäsenvaltiossa erisuuruinen. Toisin kuin Euroopan unionin laajentuessa vuonna 1995, riidanalaisen maksun määrä on sama kaikille uusien jäsenvaltioiden toimijoille.

125 Lopuksi Puolan tasavallan mielestä asiaan ei vaikuta se, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 2 kohdassa uusille jäsenvaltioille annetaan laaja vapaus sen määrittämisessä, ovatko niiden alueella sijaitsevat, kyseisten tuotteiden varastot normaaliin markkina-käyttötymiseen perustuvan toiminnan vai myös keinottelutoimien tulosta, koska tämä kanneperuste koskee ylijäämävarastojen haltijoihin kohdistetun riidanalaisen maksun suuruutta.

126 Komissio kiistää nämä väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 127 Tämän kanneperusteen yhteydessä Puolan tasavalta katsoo ensinnäkin, että puolaisten toimijoiden ja yhteisöön ennen ajankohtaa 1.5.2004 sijoittautuneiden toimijoiden kohteleva eroavalla tavalla on kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää.
- 128 Tältä osin on syytä muistuttaa, että yhteisön tuottajien tai kuluttajien välisen syrjinnän kiellon periaate, joka on maatalouden yhteisen markkinajärjestelyn osalta vahvistettu EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa, edellyttää sitä, ettei toisiinsa rinnastettavia tilanteita kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella. Yhteiseen markkinajärjestelyyn sisältyviä toimenpiteitä ei siten voida soveltaa eri tavalla alueen mukaan taikka tuotanto- tai kulutusedellytysten mukaan, ellei sille ole objektiivisia perusteita, joilla taataan etujen ja haittojen suhteellinen jako asianosaisten välillä tekemättä eroa jäsenvaltioiden alueiden välillä (asia 203/86, Espanja v. neuvosto, tuomio 20.9.1988, Kok., s. 4563, 25 kohta).
- 129 Maatalouden tilanne uusissa jäsenvaltioissa oli kuitenkin aivan erilainen kuin vanhoissa jäsenvaltioissa (edellä 9 kohdassa mainittu asia Puola v. neuvosto, tuomion 87 kohta). Ennen Euroopan unionin laajentumista vuonna 2004 näihin kahteen toimijoiden ryhmään sovellettiin nimittäin eri sääntöjä, kiintiöitä ja tuotantotukijärjestelmiä. Yhteisöjen toimielimet pystyivät sen lisäksi estämään ylijäämävarastojen muodostumisen yhteisössä käyttämällä maatalouden yhteiselle markkinajärjestelylle ominaisia toimenpiteitä, mutta ne eivät pystyneet estämään ylijäämävarastojen muodostumista tulevien jäsenvaltioiden alueella. Juuri tästä syystä liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun 1–4 kohdassa asetetaan uusille jäsenvaltioille velvollisuus poistaa ylijäämävarastot omalla kustannuksellaan, ilman että siinä kuitenkaan asetetaan vastaavaa velvoitetta vanhoille jäsenvaltioille, ja liittymisasiakirjan allekirjoittaessaan Puolan tasavalta on hyväksynyt tämän.

- 130 Näin ollen on todettava, että puolalaisten toimijoiden tilannetta ja yhteisöön ennen ajankohtaa 1.5.2004 sijoittautuneiden toimijoiden tilannetta ei voida pitää toisiinsa rinnastettavina.
- 131 Puolan tasavalta korostaa toiseksi eroa siinä, miten sitä kohdeltiin verrattuna Euroopan unioniin vuonna 1995 liittyneisiin valtioihin.
- 132 Tältä osin on riittävää todeta, että Euroopan unionin kunkin laajentumisen yhteydessä hyväksyttävät maatalousalan siirtymätoimenpiteet on mukautettava kyseisestä liittymisestä mahdollisesti aiheutuviin maatalousmarkkinoiden häiriintymisen konkreettisiin ughiin. Toimielinten ei siten ole pakko soveltaa samanlaisia siirtymätoimenpiteitä kahden perättäisen laajentumisen yhteydessä.
- 133 Komissio on erityisesti voinut ottaa huomioon yhtenä Euroopan unionin vuonna 1995 ja vuonna 2004 laajentuessa vallinneista eroavuuksista sen, että tavoitteeseen eli ylijäämävarastojen kertymisestä johtuvan yhteismarkkinoiden häiriintymisen välttämiseen pääseminen oli vuonna 2004 vaikeampaa, mikä johtui unioniin vuonna 2004 liittyneiden uusien jäsenvaltioiden markkinoiden koosta ja niiden paljon suuremmasta tuotantokapasiteetista, joita komissio on selvittänyt oikeudenkäyntikirjelmässään, ilman että Puolan tasavalta olisi kiistänyt sen lausumia tältä osin. Sitä paitsi myös hintaerot yhteisön ja uusien jäsenvaltioiden välillä olivat suuremmat. Nämä kaksi seikkaa yhdessä tekivät maatalousmarkkinoiden tasapainon häiriintymisen uhan huomattavasti suuremmaksi ja olivat siten pätevä peruste tiukempien siirtymätoimenpiteiden hyväksymiselle.
- 134 Tältä osin Puolan tasavalta väittää, että jos komissio olisi todella ottanut nämä seikat huomioon riidanalaisen maksun määrää vahvistaessaan, määrän olisi pitänyt olla kussakin uudessa jäsenvaltiossa erisuuruinen. On kuitenkin selvää, että kunkin uuden jäsenvaltion erityisolosuhteet on otettu huomioon määriteltäessä tuotteita, joihin riidanalainen maksu kohdistetaan, sillä asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan sanamuodon mukaan kyseinen luettelo on kunkin uuden jäsenvaltion osalta erilainen, mikä osoittaa Puolan tasavallan väitteen perusteettomaksi.

- 135 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, ettei Puolan tasavalta ole kyennyt osoittamaan, että kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatetta olisi loukattu. Tämä kanneperuste on siten hylättävä.
- 136 Edellä lausuttu huomioon ottaen vaatimus asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta, siltä osin kuin siinä kohdistetaan asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu toimenpide seitsemään Puolasta peräisin olevien maataloustuotteiden ryhmään, on hylättävä.

Kanteen kolmas osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä lisätään seitsemän tuotetta asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luettelukohdassa olevaan tuoteluetteloon

Asianosaisten lausumat

- 137 Puolan tasavalta vetoaa aluksi siihen, että liittymisasiakirjan 41 artiklan nojalla hyväksyttävissä olevien siirtymätoimenpiteiden perimmäisenä tarkoituksena on ehkäistä ylijäämävarastojen muodostuminen uusissa jäsenvaltioissa ja siitä aiheutuvat häiriöt eri maatalousmarkkinoilla. Kyseisten siirtymätoimenpiteiden tulee siten helpottaa jäsenvaltioille liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 4 luvussa määrätyn ylijäämävarastojen poistamisvelvollisuuden täyttämistä.
- 138 Puolan tasavallan mukaan tämä velvollisuus poistaa ylijäämävarastot koskee kuitenkin vain niitä tuotteita, joiden määrä kansallisella tasolla ylittää normaaliksi tasausvarastoksi katsottavissa olevan määrän. Vaikka ylijäämävarastojen olemassaolon toteaminen uusissa jäsenvaltioissa edellyttää siten yksittäisten toimijoiden hallussa olevien, kyseisten tuotteiden varastojen määrittämistä, tämä toteaminen on tehtävä kansallisella tasolla liittymispäivän tilanteen mukaisesti. Jos tietyn tuotteen varastot kansallisella tasolla eivät ylitä normaalia tasoa, velvollisuus poistaa ne ja periä maksu

niiden haltijoilta jää siten tarkoituksettomaksi, koska maataloustuotteiden kaupan häiriintymisen uhkaa liittymisen vuoksi ei ole, kun sen vaikutus, että yhden tuottajan hallussa on suuri määrä kyseisiä tuotteita, kumoutuu sillä, että toisilla toimijoilla ei ole samoja tuotteita.

139 Puolan tasavalta huomauttaa kuitenkin, ettei kansallisella tasolla ole todettu 1.5.2004 asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa olevaan luetteloon sisältyvien tuotteiden ylijäämävarastoja, asianomaiset, asetuksella N:o 735/2004 lisätyt tuotteet mukaan luettuina. Luettelo koskee jopa sellaisia tuotteita, joiden tuotanto Puolassa vuonna 2003 oli normaalia pienempi. Puolan tasavalta katsoo siten, että antaessaan asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan komissio on ylittänyt sille liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisessä kohdassa annetun toimivallan ja toteuttanut toimenpiteen, joka on suhteeton siihen tavoiteltuun päämäärään nähden, joka on estää tuotteiden ylijäämävarastojen muodostaminen keinottelutarkoituksessa.

140 Puolan tasavalta lausuu myös, että riidanalaisen toimenpiteen tarkoituksena voisi olla estää Puolaan sijoittautunutta talouden toimijaa saamasta perusteetonta taloudellista etua yhteisöön ennen ajankohtaa 1.5.2004 sijoittautuneisiin toimijoihin verrattuna, silloin kun maataloustuotteiden kaupan häiriintymisen uhkaa ole, silloin koska uusissa jäsenvaltioissa ei ole ylijäämävarastoja kansallisella tasolla mitaten. Tätä mahdollisuutta ei kuitenkaan mainita asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osassa, eikä sitä sallita liittymisasiakirjan 41 artiklassa. Se ei myöskään estäisi tämän toimenpiteen suhteettomuutta, koska toimenpide ei rajoitu pelkästään sen perusteettoman edun kumoamiseen, jota kyseisten tuotteiden ylijäämävarastoja hallussaan pitävät puolalaiset toimijat saavat siksi, että yhteisön tuontitullit ovat erisuuruisia kuin uusien jäsenvaltioiden tuontitullit, vaan sillä heikennetään puolalaisten toimijoiden asemaa perimällä heiltä riidanalainen maksu.

141 Puolan tasavalta huomauttaa lopuksi, että pääasiallisena syynä maataloustuotteiden varastointiin keinottelutarkoituksessa on niiden yhteisön tuontitullien ja uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevien kansallisten tuontitullien välisestä erosta johtuva tuonti. Kyseessä olevien tuotteiden lisäämisestä asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan

5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan tuoteluetteloon seuraa kuitenkin se, että niiden haltijoihin kohdistetaan 1.5.2004 voimassa oleva erga omnes -tuontitulli, vaikka joistain näistä tuotteista on jo peritty Puolassa 30.4.2004 voimassa olleita tuontitulleja, jotka eivät ole olleet pienempiä kuin tuona päivänä voimassa olleet yhteisön tuontitullit.

142 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

143 Puolan tasavalta riitauttaa asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan tuoteluettelon muuttamisen laillisuuden nojautuen useisiin väitteisiin, joita on syytä tarkastella yksitellen.

144 Puolan tasavalta väittää ensinnäkin, että liittymisasiakirjan 41 artiklan nojalla hyväksyttävissä olevien siirtymätoimenpiteiden perustavoitteena on ehkäistä ylijäämävarastojen muodostaminen mutta että kysymys niiden olemassaolosta on ratkaistava kansallisella tasolla siten, että jos tietyn tuotteen varastot tietyssä jäsenvaltiossa eivät kansallisella tasolla ylitä normaalia määrää, yksittäisten tuottajien, jotka ovat muodostaneet omat tavanomaiset määränsä ylittäviä varastoja, ei tarvitse poistaa niitä, koska kaupan häiriintymisen uhkaa ei ole. Tältä kannalta kyseessä olevien tuotteiden lisääminen asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan tuoteluetteloon on lainvastaista, sillä se koskee tuotteita, joiden osalta ylijäämävarastojen olemassaoloa ei ole todettu kansallisella tasolla, ja joitakin sellaisiakin tuotteita, joiden tuotanto Puolassa vuonna 2003 oli normaalia pienempi.

- 145 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että Puolan tasavallan näkemys perustuu liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun virheelliseen tulkintaan ja se on hylättävä.
- 146 Kyseisen luvun 2 kohdan sanamuoto, jonka mukaan kaikki uusien jäsenvaltioiden alueella liittymispäivänä vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden yksityiset tai julkiset varastot, jotka määrältään ylittävät sen, minkä voidaan katsoa edustavan tavanomaista tasausvarastoa, on poistettava uusien jäsenvaltioiden kustannuksella, velvoittaa poistamaan ylijäämävarastot samalla tavalla siitä riippumatta, onko ne määritetty kunkin yksittäisen toimijan osalta vai kansallisella tasolla kaikkien toimijoiden osalta yhteisesti.
- 147 Sitä paitsi sekä keinottelutarkoituksessa tapahtuvan varastoinnin ehkäiseminen että ylijäämävarastoja alhaiseen hintaan muodostaneiden toimijoiden saaman taloudellisen edun poistaminen ovat perusteita, joilla liittymisasiakirjan 41 artiklan nojalla hyväksytty komission toimenpide voidaan oikeuttaa (ks. edellä 101 kohta). Tästä seuraa, että niihin siirtymätoimenpiteisiin, joista komissio voi päättää kyseisen määräyksen nojalla, sisältyvät myös toimenpiteet, joiden tarkoituksena on estää uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneita yksittäisiä toimijoita muodostamasta kyseessä olevien tuotteiden ylijäämävarastoja ennen ajankohtaa 1.5.2004 kaupatakseen ne korkeampaan hintaan tuosta päivästä lähtien.
- 148 Samoin on tärkeää korostaa, että edellä 89 kohdassa mainitussa asiassa Weidacher antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin oli katsonut silloin kyseessä olleen ylijäämävarastoista perittävän maksun sekä suhteellisuusperiaatteen että liittymisasiakirjassa määriteltyjen tavoitteiden mukaiseksi. Kyseinen maksu oli kuitenkin peritty yksittäiseltä toimijalta, jonka alkuperävaltio oli tuohon aikaan uusi jäsenvaltio, sen käytettävissä olleesta ylijäämävarastosta, vaikkei varastojen olemassaoloa kyseisessä valtiossa ollut todettu kansallisella tasolla.
- 149 Lisäksi on syytä huomauttaa, että kuten edellä 111 kohdassa on korostettu, asetuksen N:o 1972/2003 tavoitteena oli nimenomaan ylijäämävarastojen muodostamisen ehkäiseminen. Komissio on sen vuoksi vedonnut siihen, että se on ottanut huomioon Puolan tasavallan toimittamat tilastotiedot yksilöidäkseen ne tuoteryhmät, joita

saatettaisiin varastoida keinottelutarkoituksessa, eikä Puolan tasavalta ole kiistänyt komission lausumaa tältä osin. Tässä tilanteessa komissiota ei voida arvostella siitä, että ylijäämävarastojen olemassaoloa ei joidenkin tuotteiden osalta ollut todettu 1.5.2004 kansallisella tasolla. Tämä seikka on nimittäin voinut johtua suoraan asetuksen ennalta ehkäisevästä vaikutuksesta.

150 Lopuksi on korostettava, että jos maksun periminen yksittäisten toimijoiden hallussa olevista, kyseisten tuotteiden ylijäämävarastoista edellyttäisi, että sellaisten varastojen olemassaolo olisi todettu kansallisella tasolla, eivät ylijäämävarastojen muodostamisen seuraukset olisi kohtuullisia eivätkä ennustettavia uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden toimijoiden kannalta.

151 Sellainen tilanne nimittäin saattaisi houkutella joitakin uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneita toimijoita varastoimaan lisää kyseisiä tuotteita ennen ajankohtaa 1.5.2004 niiden myymiseksi yhteisön markkinoilla tuon päivän jälkeen siinä toivossa, etteivät varastot kansallisella tasolla ylitä niiden tavanomaista määrää. Siinä tapauksessa nämä toimijat olisivat 1.5.2004 edullisemmassa asemassa kuin samaan jäsenvaltioon sijoittautuneet muut toimijat, jotka eivät ole varastoineet lisää kyseisiä tuotteita keinottelutarkoituksessa vaan ovat edistäneet asetuksen N:o 1972/2003 tavoitteiden ja liittymisasiakirjan liitteessä IV olevan 4 luvun tavoitteiden toteutumista, eikä tätä voitaisi sallia.

152 Jos sitä paitsi asianomaisten tuotteiden ylijäämävarastojen olemassaolo 1.5.2004 olisi pitänyt todeta kansallisella tasolla, uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet toimijat, jotka olivat varastoineet lisää kyseisiä tuotteita, eivät olisi voineet tietää ennen tuota päivää, kohdistettaisiinko heihin riidanalainen maksu, jonka määrä voi mahdollisesti osoittautua huomattavaksi. Tämä ei liittäisi epävarmuustekijää pelkästään heidän taloussuunnitteluunsa vaan myös kyseisten tuotteiden markkinoihin kokonaisuudessaan, koska hinnat voisivat merkittävästi vaihdella sen vuoksi, että osaan tuotannosta saatetaan mahdollisesti kohdistaa erityinen maksu.

- 153 Puolan tasavalta väittää toiseksi, että riidanalaisen maksun periminen asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa tarkoitetuista tuotteista on suhteellisuusperiaatteen vastaista, koska toimenpide ei rajoitu pelkästään sen perusteettoman edun kumoamiseen, jonka kyseisten tuotteiden ylijäämävarastoja hallussaan pitävät puolalaiset toimijat saavat siksi, että yhteisön tuontitullit ovat erisuuruisia kuin uusien jäsenvaltioiden tuontitullit, vaan sillä heikennetään puolaisten toimijoiden asemaa perimällä heiltä riidanalainen maksu.
- 154 Tämän väitteen hylkäämiseksi riittää, kun muistetaan, että kyseisen hyödyn poistaminen ei ole asetuksella N:o 1972/2003 käyttöön otettujen toimenpiteiden ainoa hyväksyttävä tavoite. Muita hyväksyttäviä tavoitteita ovat ylijäämävarastojen muodostumisen ehkäiseminen ja sen estäminen, että uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet toimijat muodostavat varastoja alhaisin hinnoin myydäkseen ne sitten korkeammalla hinnalla laajentumisen jälkeen.
- 155 Kun sitä paitsi Puolan tasavallan esittämän väitteen asiasisältö merkitsee vetoamista syrjintäkiellon periaatteen loukkaamiseen, on aiheellista viitata tämän tuomion 127–136 kohtaan.
- 156 Puolan tasavalta lausuu kolmanneksi, että pääasiallisena synnä maataloustuotteiden varastointiin keinottelutarkoituksessa on niiden viidentoista jäsenvaltion yhteisön tullien ja uusien jäsenvaltioiden tullien välisestä erosta johtuva tuonti, ja huomauttaa tältä osin, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannen luetelmakohdan nojalla, sellaisena kuin se on muutettuna, riidanalainen maksu peritään tietyistä tuotteista, vaikka 30.4.2004 voimassa olleet Puolan tuontitullit eivät olleet alhaisempia kuin yhteisön tuontitullit.
- 157 Tämä väite ei voi menestyä.

- 158 On nimittäin syytä korostaa, ettei Puolan tasavalta esitä mitään syytä, jonka nojalla voitaisiin päätellä, että pääasiallisena syynä maataloustuotteiden varastointiin keinotellutarkoituksessa olisi viidentoista jäsenvaltion yhteisön tuontitullien ja uusien jäsenvaltioiden tuontitullien välinen mahdollinen ero.
- 159 Siinäkin tapauksessa, että tämä väite olisi oikea, pitäisi joka tapauksessa paikkansa, että asetuksessa N:o 1972/2003 säädettyjen toimenpiteiden tarkoituksena ei ole ehkäistä pelkästään keinotellutarkoituksessa tapahtuva varastointi, joka johtuu joko samaan tuotteeseen yhteisössä ja vastaavasti uusissa jäsenvaltioissa sovellettavien tuontitullien erosta tai näissä jäsenvaltioissa voimassa olevista tullivapaista tuontikiintiöistä, vaan myös kansallisesta tuotannosta peräisin olevien ylijäämävarastojen muodostuminen (ks. edellä 111–116 kohta). Viimeksi mainittu tarkoitus, joka ilmenee suoraan liittymisasiakirjan liitteessä IV olevasta 4 luvusta, ei toteutuisi täysimääräisesti, jos asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa kohdistettaisiin riidanalainen maksu pelkästään niihin tuotteisiin, joista perityt Puolan tuontitullit olivat pienempiä kuin yhteisön tuontitullit, kuten edellä 114 ja 115 kohdassa on huomautettu.
- 160 Edellä esitetyt näkökohdat huomioon ottaen tämä kanneperuste on hylättävä.

Kanteen ensimmäinen osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan seitsemään uuteen tuotteeseen asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä

- 161 On syytä muistuttaa, että liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 5 luvussa määrätään seuraavaa:

”[Asetuksia (ETY)] N:o 2913/92 ja (ETY) N:o 2454/93 sovelletaan uusiin jäsenvaltioihin seuraavin erityismääräyksiin:

1. Sen estämättä, mitä asetuksen – N:o 2913/92 20 artiklassa säädetään, tavarat, jotka liittymispäivänä ovat väliaikaisesti varastoituina tai kyseisen asetuksen jossakin 4 artiklan 15 kohdan b alakohdassa ja 16 artiklan b–g alakohdassa tarkoitetuista tullikäsittelyistä ja -menettelyistä laajentuneessa yhteisössä tai jotka ovat kuljetettavina laajentuneessa yhteisössä sen jälkeen kun niille on suoritettu vientimuodollisuudet, vapautetaan tulleista ja muista tullitoimenpiteistä vapaaseen liikkeeseen luovutuksen jälkeen edellyttäen, että jokin seuraavista [todistuksista] esitetään –.”

162 On syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklaa sovelletaan nimenomaan poikkeuksena edellä mainitusta määräyksestä ja asetuksen N:o 2913/92 20 ja 214 artiklasta.

163 Näin ollen asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdan nojalla kannetaan niistä saman asetuksen 4 artiklan 5 kohdassa luetelluista tuotteista, jotka ovat ennen ajankohtaa 1.5.2004 olleet vapaassa liikkeessä viidentoista jäsenvaltion yhteisössä tai jossain uudessa jäsenvaltiossa ja jotka ovat 1.5.2004 väliaikaisessa varastossa tai jossain asetuksen N:o 2913/92 4 artiklan 15 kohdan b alakohdassa ja 16 kohdan b–g alakohdassa tarkoitettussa tulliselvitysmuodossa tai tullimenettelyssä laajentuneessa yhteisössä tai joita ollaan kuljettamassa sen jälkeen, kun niitä koskevat vientimuodollisuudet on suoritettu laajentuneessa yhteisössä, vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä voimassa oleva tuontitulli erga omnes. Tätä ei kuitenkaan sovelleta viidentoista jäsenvaltion yhteisöstä vietyihin tuotteisiin, jos tuoja osoittaa, ettei vientimaan tuotteita varten ole haettu vientitukea.

164 Lisäksi kyseisen artiklan 3 kohdan nojalla niistä 4 artiklan 5 kohdassa luetelluista, kolmansista maista tulevista tuotteista, jotka ovat 1.5.2004 jossain uudessa jäsenvaltiossa asetuksen N:o 2913/92 4 artiklan 16 kohdan d alakohdassa tarkoitettussa sisäisessä jalostuksessa tai jotka tuodaan maahan väliaikaisesti tämän asetuksen 4 artiklan 16 kohdan f alakohdassa tarkoitettulla tavalla ja jotka luovutetaan vapaaseen liikkeeseen mainittuna päivänä tai sen jälkeen, kannetaan vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä kolmansista maista tuleville tuotteille voimassa oleva tuontitulli.

- 165 On syytä muistuttaa, että asetuksen N:o 2913/92 4 artiklan 15 kohdan b alakohdassa tarkoitettu tulliselvitysmuoto on siirtäminen vapaa-alueelle tai vapaavarastoon ja että asetuksen N:o 2913/92 4 artiklan 16 kohdan b–g alakohdassa tarkoitettut tullimenettelyt ovat alakohtien mukaisessa järjestyksessään passitus, tullivarastointi, sisäinen jalostus, tullivalvonnassa tapahtuva valmistus, väliaikainen maahantuonti ja ulkoinen jalostus.
- 166 Vapaa-alueita ja vapaavarastoja ovat asetuksen N:o 2913/92 166 artiklan a alakohdan nojalla muun muassa ne yhteisön tullialueen tai siellä sijaitsevien tilojen muusta yhteisön tullialueesta erotetut osat, joissa muiden kuin yhteisötavaroiden katsotaan tuontitulleja ja tuontia koskevia kauppapoliittisia toimenpiteitä sovellettaessa olevan yhteisön tullialueen ulkopuolella, jos niitä ei luovuteta vapaaseen liikkeeseen, aseteta muuhun tullimenettelyyn taikka käytetä tai kuluteta muutoin kuin tullilainsäädännössä säädetyin edellytyksin.
- 167 Asetuksen N:o 2913/92 91 artiklassa säädetään, että ulkoisessa passitusmenettelyssä on seuraavien tavaroiden voitava liikkua yhteisön tullialueella sijaitsevasta paikasta toiseen:
- ”a) muut kuin yhteisötavarat tuontitullitta tai ilman muita maksuja ja niihin sovellettavia kauppapoliittisia toimenpiteitä;
- b) yhteisötavarat, joihin kohdistetaan niiden vientiä kolmansiin maihin edellyttävä yhteisön toimenpide ja vastaavat vientiä koskevat tullimuodollisuudet.”

- 168 Asetuksen N:o 2913/92 98 artiklan mukaan tullivarastointimenettelyssä tullivarastoon voidaan varastoida yhtäältä muita kuin yhteisötavaroita, jolloin niistä ei kanneta tuontitulleja eikä niihin sovelleta kauppapoliittisia toimenpiteitä, ja toisaalta yhteisötavaroita, joihin yhteisön erityislainsäädännön perusteella niiden tullivarastoon siirtämisen johdosta sovelletaan pääsääntöisesti niiden vientiin liittyviä toimenpiteitä.
- 169 Saman asetuksen 114 artiklan a alakohdan mukaan sisäisessä jalostusmenettelyssä voidaan käyttää yhteisön tullialueella yhteisön tullialueelta jalostettuina tuotteina jälleenvietäviksi tarkoitettuja muita kuin yhteisötavaroita yhden tai useamman jalostustoiminnon kohdistamiseksi niihin, jolloin näihin tavaroihin ei sovelleta tuontitulleja eikä kauppapoliittisia toimenpiteitä.
- 170 Asetuksen N:o 2913/92 130 artiklassa säädetään, että tullivalvonnassa tapahtuvan valmistuksen menettelyssä voidaan käyttää muita kuin yhteisötavaroita tuontitullitta tai ilman kauppapoliittisia toimenpiteitä yhteisön tullialueella niiden lajia tai tilaa muuttavien toimintojen suorittamiseksi sekä luovuttaa näissä toiminnoissa saatavat tuotteet vapaaseen liikkeeseen asianmukaiset tuontitullit maksaen.
- 171 Asetuksen N:o 2913/92 137 artiklan mukaan väliaikaisen maahantuonnin menettelyssä voidaan käyttää yhteisön tullialueella kokonaan tai osittain tuontitullitta ja ilman kauppapoliittisia toimenpiteitä muita kuin yhteisötavaroita, jotka on tarkoitettu jälleenvietäviksi muuttumattomina, niiden käytöstä johtuvaa tavanomaista arvonalentumista lukuun ottamatta.
- 172 Asetuksen N:o 2913/92 145 artiklan 1 kohdassa säädetään, että ulkoisessa jalostusmenettelyssä voidaan viedä yhteisötavaroita väliaikaisesti yhteisön tullialueelta jalostus-

toimintoja varten sekä luovuttaa näissä toiminnoissa saatavia tuotteita vapaaseen liikkeeseen kokonaan tai osittain tuontitullitta.

- 173 Edellä olevista kohdista ilmenee, että tulliselvitysmuodot ja tullimenettelyt, joihin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa viitataan, koskevat erityisesti sellaisia tapauksia, joissa tavarat liikkuvat yhteisön rajojen yli mutta vastaavia tullimaksuja ei tarvitse maksaa joko siksi, ettei tavaroiden lopullista määräänpäätä ole vielä päätetty, tai siksi, että tavarat on tarkoitettu yhteisön ulkopuolisille markkinoille. Niistä kyseisistä tavaroista, joista olisi 1.5.2004 tullut yhteisötavaroita, kuten myös sellaisista tavaroista, jotka ovat niitä koskevien vientimuodollisuuksien suorittamisen jälkeen kuljetettavina laajentuneessa yhteisössä, peritään asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädetyn toimenpiteen nojalla vapaaseen liikkeeseen luovuttamispäivänä voimassa oleva erga omnes -tuontitulli.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

- 174 Puolan tasavalta katsoo, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdassa käyttöön otetut maksut ovat tulleja, minkä osoittaa jo se, että niiden perimisestä huolehtivat tulliviranomaiset yhteisön rajojen ylittämiseen liittyvää suspensiomenettelyä noudattaen. Maksujen tällaisen luonteen vahvistaa myös ensinnäkin se, että nämä toimenpiteet ovat kyseisen säännöksen 1 kohdan sanamuodon mukaan poikkeus niistä liittymisasiakirjan määräyksistä, joiden mukaan tuotteet luovutetaan vapaaseen liikkeeseen tullivapaasti, ja toiseksi se, mitä komissio on toisen vastaanavanlaisen säännöksen, nimittäin sokerialalla sovellettavista siirtymätoimenpiteistä Tšekin, Viron, Kyproksen, Latvian, Liettuan, Unkarin, Maltaan, Puolan, Slovenian ja Slovakian unioniin liittymisen vuoksi 14.1.2004 annetun komission asetuksen (EY) N:o 60/2004 (EUVL L 9, s. 8) 5 artiklan, perustelemiseksi lausunut kyseisen asetuksen johdanto-osan

kuudennessa perustelukappaleessa, ja kolmanneksi se, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdassa sanotaan nimenomaisesti, että ”tuotteista – – kannetaan – – tuontitulli erga omnes”.

175 Puolan tasavalta huomauttaa, että EY 25 artiklan mukaan tuontitullit tai vaikutukseltaan vastaavat maksut ovat kiellettyjä jäsenvaltioiden välillä siitä riippumatta, ovatko ne jäsenvaltioiden vai yhteisön toimielinten käyttöönottamia, eikä niitä ole mahdollista oikeuttaa niiden tavoitteen perusteella.

176 Puolan tasavallan mukaan yhteisöjen tuomioistuin on tämän kiellon ehdottomuuden vuoksi todennut, että yhteisön toimielimille yhteisen maatalouspolitiikan alalla annettuja toimivaltuuksia on ainakin siirtymäkauden päättymisestä lähtien käytettävä ryhtymättä mihinkään sellaiseen toimenpiteeseen, josta on haittaa jäsenvaltioiden välisten tullien ja määrällisten rajoitusten tai vaikutukseltaan vastaavien maksujen tai toimenpiteiden poistamiselle (yhdistetyt asiat 80/77 ja 81/77, Les Commissionnaires Réunis ja Les Fils de Henri Ramel, tuomio 20.4.1978, Kok., s. 927, Kok. Ep. IV, s. 95, 35 kohta). Myös jokaisen poikkeuksen tästä kiellosta on perustuttava selkeään säännökseen tai määräykseen, ja poikkeuksia on tulkittava suppeasti (em. yhdistetyt asiat Les Commissionnaires Réunis ja Les Fils de Henri Ramel, tuomion 24 kohta). Erityisesti liittymissopimuksissa sallitut poikkeukset tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteesta on myönnettävä selvästi ja yksiselitteisesti, ja niitä on tulkittava suppeasti (asia C-233/97, KappAhl, tuomio 3.12.1998, Kok., s. I-8069, 18 ja 21 kohta).

177 Puolan tasavalta katsoo siten, ettei komissio voi perustella käyttöön otettuja maksuja tarpeella välttää asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklassa tarkoitetuista ylijäämävarastoja koskevista säännöistä aiheutuvat seuraukset. Lisäksi Puolan tasavalta huomauttaa, että viimeksi mainitun toimenpiteen tarkoitus on keinottelutoimien välttäminen, ja katsoo, ettei käyttöön otettujen tullimaksujen ja keinottelutoimien välillä ole minkäänlaista yhteyttä.

178 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 179 Puolan tasavallan näkemystä ei voida hyväksyä. Toisin kuin Puolan tasavalta nimittäin väittää, asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädetyn maksun periminen ei ole vastoin EY 25 artiklassa ilmaistua tullimaksujen ja vaikutukseltaan vastaavien maksujen kieltoa, koska kyseinen maksu ei ole jäsenvaltion yksipuolisesti päättämä maksu vaan siirtymäajaksi toteutettu yhteisön toimenpide, jonka tarkoituksena on tietyiltä kymmenen uuden jäsenvaltion liittymisestä Euroopan unioniin aiheutuvilta vaikeuksilta suojautuminen yhteisen maatalouspolitiikan alalla (ks. vastaavasti asia 136/77, Racke, tuomio 25.5.1978, Kok., s. 1245, 7 kohta).
- 180 Lisäksi on syytä huomauttaa, että komissio on hyväksynyt asetuksen N:o 1972/2003 ja siten sen 3 artiklan sellaisen määräyksen, nimittäin liittymisasiakirjan 41 artiklan, nojalla, jolla se oikeutetaan toteuttamaan ne siirtymätoimenpiteet, jotka ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevista järjestelmistä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään. Nämä siirtymätoimenpiteet voivatkin olla muun muassa poikkeuksia tiettyyn oikeudelliseen tilanteeseen muutoin sovellettavista oikeussäännöistä, kuten esimerkiksi EY 25 artiklasta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on siten tutkittava asia vain sen kysymyksen osalta, kuuluvatko asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa toteutetut toimenpiteet erottamattomasti niihin siirtymätoimenpiteisiin, joita kyseisen liittymisasiakirjan määräyksen nojalla voidaan toteuttaa. Siinä tapauksessa nimittäin tämän järjestelmän lähtökohtaan ei voida puuttua sillä perusteella, että se olisi tullimaksujen kieltoa koskevien perustamissopimuksen ja liittymisasiakirjan määräysten vastainen (ks. vastaavasti asia 119/86, Espanja v. neuvosto ja komissio, tuomio 20.10.1987, Kok., s. 4121, 15 kohta).
- 181 Tästä seuraa, ettei Puolan tasavalta voi tehokkaasti vedota tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaamiseen ja erityisesti EY 25 artiklan rikkomiseen kiistääkseen asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa käyttöön otettujen tullien laillisuuden. Se voisi enintään väittää, että tämän asetuksen 3 artiklassa toteutettu poikkeus perustamissopimuksen säännöistä ylittää liittymisasiakirjan 41 artiklassa komissiolle annetut toimivaltuudet, ja sen se tekeekin toisessa kanneperusteessaan, joka on siten syytä tutkia suoraan.

Toinen kanneperuste, joka koskee komission toimivallan puuttumista sekä liittymisasiakirjan 22 ja 41 artiklan rikkomista

– Asianosaisten lausumat

182 Puolan tasavalta vetoaa siihen, että liittymisasiakirja on Euroopan unioniin liittymässä olleiden ehdokasvaltioiden ja unionin välisten neuvottelujen tulos. Se huomauttaa, että liittymisasiakirjan 22 artiklassa määrätään, että "[liittymisasiakirjan] liitteessä IV lueteltuja toimenpiteitä sovelletaan kyseisessä liitteessä määrätyn edellytyksin". Kuitenkin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 1 kohdassa säädetään, että kyseistä säännöstä sovelletaan "poiketen siitä, mitä liittymisasiakirjan [liitteessä IV olevassa 5 luvussa] säädetään", mikä osoittaa, että komissio ottaa itselleen oikeuden yksipuolisesti muuttaa liittymisneuvottelujen lopputuloksia vastoin sitä, mitä liittymisasiakirjan 7–9 artiklassa määrätään liittymisasiakirjan määräysten muuttamisessa tai niiden voimaantulon lykkäämisessä noudatettavasta menettelystä.

183 Puolan tasavalta katsoo, että liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäinen kohta voi olla perustana vain sellaisille siirtymätoimenpiteille, jotka ovat liittymisasiakirjassa ilmaistujen edellytysten mukaisesti tarpeen helpottamaan siirtymistä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään. Asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädettyjen siirtymätoimenpiteiden tarkoituksena ei kuitenkaan ole täydentää liittymisasiakirjaa vaan ottaa käyttöön sellaisia poikkeavia ratkaisuja, jotka estäisivät Puolan tasavaltaa toteuttamasta liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 5 luvussa määrättyjä toimenpiteitä ja muuttaisivat liittymisehtoja sen vahingoksi.

184 Puolan tasavallan mukaan komissio ei voi väittää, että se olisi ainoastaan tarkentanut liittymisasiakirjan sisältöä, sillä asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädetyllä toimenpiteellä tehdään poikkeus liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 5 luvussa määritellyistä suspensiomenettelyjen soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

185 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 186 On sinänsä totta, ettei komissio voi muuttaa liittymisasiakirjan sanamuotoa muulla kuin perustamissopimuksessa ja liittymisasiakirjassa sitä varten vahvistetulla tavalla. Kuten komissio kuitenkin aiheellisesti huomauttaa, tämä ei muuta sitä tosiasiaa, että liittymisasiakirjan 41 artiklassa komissio oikeutetaan toteuttamaan kaikki toimenpiteet, jotka ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevista järjestelmistä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään.
- 187 On myös syytä muistuttaa, että kuten edellä tässä tuomiossa esitetyistä tarkasteluista ilmenee, asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklassa säädetty järjestelmä, jonka mukaan uusissa jäsenvaltioissa sijaitsevista 1.5.2004 vapaassa liikkeessä olevien tuotteiden ylijäämävarastoista peritään maksu ja johon sisältyy muun muassa maksun periminen yksittäisten toimijoiden hallussa olevista ylijäämävarastoista, kuuluu niihin siirtymätoimenpiteisiin, joita komissio voi toteuttaa liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla.
- 188 Tästä seuraa, että viimeksi mainitun määräyksen täytyy kattaa myös maksujärjestelmän tehokkaan vaikutuksen turvaamisen edellyttämät toimenpiteet, sillä muutoin tällä järjestelmällä tavoitellut päämäärät yhteismarkkinoilla eivät toteutuisi, vaikka ne ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevista järjestelmistä yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvaan järjestelmään.
- 189 Sen vuoksi on tutkittava, onko se komission ensimmäiseen kanneperusteeseen vastatessaan väittämin tavoin välttämätöntä asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi, että suspensiomenettelyssä olevista tuotteista tai laajentuneessa yhteisössä vientimuodollisuuksien suorittamisen jälkeen kuljetettava olevista tuotteista peritään niiden vapaaseen liikkeeseen luovutuspäivänä voimassa oleva erga omnes -tuontitulli, kuten saman asetuksen 3 artiklassa säädetään.

- 190 Tältä osin on muistutettava, että komissiolla on laaja harkintavalta hyväksyttäessä toimenpiteitä yhteisen maatalouspolitiikan alalla (asia 265/87, Schröder HS Krafftutter, tuomio 11.7.1989, Kok., s. 2237, Kok. Ep. X, s. 109, 22 kohta ja asia C-445/00, Itävalta v. neuvosto, tuomio 11.9.2003, Kok., s. I-8549, 81 kohta). Asetuksen N:o 1972/2003 3 artikla voidaan siten osoittaa lainvastaiseksi vain siinä tapauksessa, että kyseisessä säännöksessä säädetty toimenpide päädyttään toteamaan ilmeisen tarpeettomaksi saman asetuksen 4 artiklan tehokkaan vaikutuksen turvaamisen kannalta.
- 191 Kuten komissio huomauttaa, on niin, että jollei asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettuja toimenpiteitä olisi, uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet toimijat pystyisivät vähentämään kyseisten tuotteiden ylijäämävarastojaan keinotekoisesti asettamalla ne suspensiomenettelyyn yhdessä tai useammassa vanhassa tai uudessa jäsenvaltiossa ennen ajankohtaa 1.5.2004. Näin menetellen kyseisten toimijoiden ei tarvitsisi maksaa asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklassa säädettyä maksua alkupe-
rämaassaan, koska niillä ei olisi siellä hallussaan ylijäämävarastoja 1.5.2004.
- 192 Suspensiomenettelyssä olevat tuotteet olisivat kuitenkin edelleen heidän käytettävissään muissa jäsenvaltioissa, ja asianomaisilla toimijoilla olisi mahdollisuus luovuttaa ne vapaaseen liikkeeseen laajentuneessa yhteisössä ajankohdan 1.5.2004 jälkeen, ilman että niiden tarvitsisi maksaa riidanalaista maksua, mikä tekisi tyhjäksi asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan sisällön.
- 193 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädettyjen toimenpiteiden kaltaiset toimenpiteet ovat välttämättömiä saman asetuksen 4 artiklan tehokkaan vaikutuksen turvaamiseksi.
- 194 Koska Puolan tasavalta näin ollen kiistää tässä kanneperusteessaan komission toimivallan velvoittaa jäsenvaltiot perimään maksu alueellaan 1.5.2004 sijaitsevista suspensiomenettelyssä olevista tuotteista eikä vain maksun perimistä koskevia yksityiskohtaisia sääntöjä tai sen oikeasuhteisuutta, asiassa on päädyttävä siihen lopputulokseen, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee kansallisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan periaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

- 195 Puolan tasavalta huomauttaa, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdassa säädetään, että erga omnes -tuontitullin perimistä ei sovelleta tuotteisiin, jotka viedään viidentoista jäsenvaltion yhteisöstä Puolaan – jos viejä osoittaa, ettei vientimaan tuotteita varten ole haettu vientitukea – mutta siinä evätään sama vapautus tuotteilta, jotka viedään Puolasta viidentoista jäsenvaltion yhteisöön.
- 196 Puolan tasavalta lausuu lisäksi, ettei vastaavanlaisia syrjiviä toimenpiteitä toteutettu Euroopan unionin laajentuessa vuonna 1995.
- 197 Puolan tasavalta katsoo, ettei tätä syrjintää voida oikeuttaa sillä perusteella, että keinottelun uhka johtuisi erityisesti Puolasta viidentoista jäsenvaltion yhteisöön suuntautuvista tavaravirroista, koska tätä ei ole millään tavoin todistettu. Vaikka erityisesti Puolasta viidentoista jäsenvaltion yhteisöön suuntautuvista tavaravirroista johtuva keinottelun vaara olisikin todellinen, tämä ei tekisi toteutettuja toimenpiteitä hyväksyttäviksi, koska ne eivät kohdistu pelkästään ”ylijäämävarastoihin” vaan myös näiden tuotteiden koko määrään. Jos kuitenkin keinottelun uhka ilmenisi siinä, että Puolan maataloustuotteita asetetaan suspensiomenettelyihin tarkoituksena keinotella niiden luovuttamisella vapaaseen liikkeeseen laajentuneessa yhteisössä, ennen liittymispäivää voimassa olleiden etuustullien voimassa pitäminen suspensiomenettelyissä 1.5.2004 olevien tuotteiden osalta olisi ollut riittävä torjuntakeino.
- 198 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 199 Kuten edellä 128–130 kohdassa on muistutettu, vaikka EY 34 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa vahvistettu yhteisön maataloustuottajien välisen syrjinnän kiellon periaate edellyttää sitä, ettei toisiinsa rinnastettavia tilanteita kohdella eri tavoin eikä erilaisia tilanteita kohdella samalla tavoin, ellei tällaista kohtelua voida objektiivisesti perustella, maatalousalan tilanne uusissa jäsenvaltioissa oli 1.5.2004 joka tapauksessa ratkaisevasti erilainen kuin sen tilanne samaan aikaan vanhoissa jäsenvaltioissa.
- 200 Tästä seuraa, ettei syrjintää voi missään tapauksessa aiheuttaa pelkästään se, että uusien ja vanhojen jäsenvaltioiden toimijoihin sovelletaan eri oikeussääntöjä.
- 201 Vaikka on niin, kuten komissio on aiheellisesti huomauttanut, että tässä tapauksessa asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen säännösten tarkoituksena on uusista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden osalta estää se, että toimijat voisivat suspensiomenettelyjen jotakin lajia käyttämällä keinotekoisesti pienentää ennen ajankohtaa 1.5.2004 kertyneitä varastoja luovuttaakseen ne kyseisen päivän jälkeen vapaaseen liikkeeseen tuotteina, joista tuontitullia ei peritä, niillä on selvästi eri tarkoitus sellaisten yhteisöstä peräisin olevien tuotteiden osalta, jotka asetetaan suspensiomenettelyyn tai kuljetetaan laajentuneessa yhteisössä vientimuodollisuuksien suorittamisen jälkeen.
- 202 Koska viimeksi mainituista tuotteista ei nimittäin peritä asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklassa tarkoitettua riidanalaista maksua, saman asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen säännösten tarkoituksena ei niiden osalta voi olla kyseisen maksun tehokkaan vaikutuksen turvaaminen.

203 Kyseisen asetuksen 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen säännösten tarkoituksena on juuri päinvastoin estää erityisesti se, että yhteisöstä ennen ajankohtaa 1.5.2004 vietyjä maataloustuotteita, joita varten on myönnetty vientitukea, asetettaisiin sitten vientimuodollisuuksien suorittamisen jälkeen suspensiomenettelyyn tai kuljetettaisiin laajentuneen yhteisön alueella siten, että ne ovat vapaassa liikkeessä Euroopan unionin alueella, vaikka niistä ei ole maksettu tullia, sillä näistä tuotteista olisi mahdollista saada uudelleen perusteettomasti vientitukea. Tämä tarkoitus on ilmaistu asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan neljännessä perustelukappaleessa, jossa lausutaan seuraavaa:

”On tarpeen estää toisen tuen maksaminen kolmansiin maihin 30 päivän huhtikuuta 2004 jälkeen vietäville tavaroille, joille on maksettu vientitukia ennen 1 päivää toukokuuta 2004.”

204 Yksinomaan tästä syystä asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että maksusta vapautetaan, jos toimija osoittaa, ettei kyseisiä tuotteita varten ollut aikaisemmin myönnetty vientitukea.

205 Koska molempien asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklaan sisältyvien säännösten tavoitteiden saavuttamiseksi on välttämätöntä turvautua eri sääntöihin yhtäältä uusista jäsenvaltioista ja toisaalta viidentoista jäsenvaltion yhteisöstä peräisin olevien suspensiomenettelyyn asetettujen tuotteiden osalta, eri sääntöjen soveltamista näihin kahteen tuoteryhmään ei voida pitää syrjivänä.

206 Lopuksi siitä Puolan tasavallan väitteestä, jonka mukaan komissio ei toteuttanut vastaavanlaisia toimenpiteitä Euroopan unionin laajentuessa vuonna 1995, on riittävä todeta vain, että kuten edellä 132 kohdassa on mainittu, Euroopan unionin kunkin laajentumisen yhteydessä hyväksyttävät maatalousalan siirtymätoimenpiteet on mukautettava kyseisestä liittymisestä mahdollisesti aiheutuviin maatalousmarkkinoiden häiriintymisen konkreettisiin uhkiin. Toimielinten ei siten ole pakko soveltaa samanlaisia siirtymätoimenpiteitä kahden perättäisen laajentumisen yhteydessä.

207 Tämä kanneperuste on sen vuoksi hylättävä.

Neljäs kanneperuste, joka koskee perustelujen puuttumista tai puutteellisuutta

– Asianosaisten lausumat

208 Puolan tasavalta väittää, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen syrjivien toimenpiteiden käyttöönotto on tämän asetuksen 3 artiklan olennainen osa, vaikkei perusteluissa ole lausuttu mitään tältä osin.

209 Puolan tasavalta torjuu erityisesti ajatuksen siitä, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan nojalla käyttöön otetun toimenpiteen perusteluja voitaisiin analogisesti soveltaa saman asetuksen 3 artiklan nojalla käyttöön otettuihin toimenpiteisiin, koska näillä säännöksillä toteutettavat siirtymätoimenpiteet ovat erilaisia.

210 Puolan tasavalta katsoo, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan nojalla käyttöön otettujen toimenpiteiden perusteluihin olisi sisällyttävä vähintään kuvaus niistä seikoista, joiden vuoksi on perusteltua ottaa tietyn tuoteryhmän osalta käyttöön suspensiomenettelyjä koskevia erityissäännöksiä, sen määrittelemisen, miten toteutettu toimenpide edistää liittymisasiakirjan 41 artiklassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista, ja ne syyt, joiden vuoksi on oikeutettua asettaa eri asemaan viidentoista jäsenvaltion yhteisön ja uusien jäsenvaltioiden kansalaiset.

211 Puolan tasavalta väittää myös, että kun Euroopan unioni laajentui vuonna 1995, asetuksen N:o 3108/94 nojalla käyttöön otettuun siirtymätoimenpiteeseen liitetyt perustelut olivat täsmällisemmät kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan nojalla

toteutettujen toimenpiteiden perustelut kyseisen asetuksen johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa. Mainittu toimenpide oli sitä paitsi vähemmän rajoittava kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa käyttöön otettu toimenpide, minkä vuoksi velvollisuus perustella viimeksi mainittu toimenpide on ankarampi, koska yhteisön viranomaisella on velvollisuus nimenomaisesti selvittää päättelynsä kulku silloin, kun päätös on huomattavasti pidemmälle menevä kuin sitä edeltävät päätökset (asia 73/74, *Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique ym. v. komissio*, tuomio 26.11.1975, Kok., s. 1491, Kok. Ep. II, s. 535, 31 kohta ja asia C-350/88, *Delacre ym. v. komissio*, tuomio 14.2.1990, Kok., s. I-395, 15 kohta).

212 Lopuksi Puolan tasavalta katsoo, että asetuksen N:o 60/2004 5 artiklassa on säädetty samankaltainen siirtymätoimenpide, jolle on esitetty erityiset perustelut sen johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa.

213 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

214 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 253 artiklassa tarkoitettujen perustelujen pitää olla kyseessä olevan toimen luonteen mukaisia ja niistä pitää selkeästi ja yksiselitteisesti ilmetä toimenpiteen tehneen yhteisön toimielimen päättely siten, että niille, joita toimenpide koskee, selviävät sen syyt ja että toimivaltainen tuomioistuin voi tutkia toimenpiteen laillisuuden (ks. yhdistetyt asiat C-138/03, C-324/03 ja C-431/03, *Italia v. komissio*, tuomio 24.11.2005, Kok., s. I-10043, 54 kohta oikeuskäytäntöviitauksineen).

215 Tätä vaatimusta on arvioitava asiaan liittyvien olosuhteiden perusteella, joita ovat muun muassa toimenpiteen sisältö, esitettyjen perustelujen luonne ja se tarve, joka niillä, joille päätös on osoitettu tai joita se koskee suoraan ja erikseen, voi olla saada selvennystä tilanteeseen. Perusteluissa ei tarvitse esittää kaikkia asiaan liittyviä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja koskevia yksityiskohtia, koska tutkittaessa sitä,

täyttävätkö päätöksen perustelut EY 253 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös asiayhteys ja kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (ks. edellä 214 kohdassa mainitut yhdistetyt asiat Italia v. komissio, tuomion 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 216 Kun kyseessä on asetus, riittää, kun perusteluissa osoitetaan yhtäältä asetuksen antamiseen johtanut kokonaistilanne ja toisaalta ne yleiset tavoitteet, joihin toimella pyritään (asia 3/83, Abrias ym. v. komissio, tuomio 3.7.1985, Kok., s. 1995, 30 kohta ja asia C-342/03, Espanja v. neuvosto, tuomio 10.3.2005, Kok., s. I-1975, 55 kohta).
- 217 Jos yleisesti sovellettavasta toimesta sitä paitsi käy pääosin ilmi toimielimen tavoittelema päämäärä, olisi kohtuutonta vaatia, että erilaiset tekniset valinnat perustellaan erikseen (ks. erityisesti asia C-310/04, Espanja v. neuvosto, tuomio 7.9.2006, Kok., s. I-7285, 59 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 218 Kysymys siitä, ovatko asetuksen N:o 1972/2003 perustelut riittävät siltä osin kuin uusista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin kohdistetaan sen 3 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet, on ratkaistava näiden näkökohtien perusteella.
- 219 Tältä osin on syytä huomauttaa, että asetuksen N:o 1972/2003 perustelujen olennaisin osa sisältyy kyseisen asetuksen johdanto-osan kuuteen ensimmäiseen perustelukappaleeseen.
- 220 Asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan ensimmäisessä perustelukappaleessa selitetään, että olisi toteutettava siirtymätoimenpiteitä, jotta vältettäisiin uusien jäsenvaltioiden liittymisestä johtuva maatalousmarkkinoiden yhteiseen järjestelyyn vaikuttava kaupan vääristymisen uhka.

- 221 Johdanto-osan toinen ja neljäs perustelukappale koskevat vientitukiin liittyviä toimenpiteitä.
- 222 Johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa selitetään, että markkinajärjestelyjä uhkaavat kaupan vääristymät syntyvät usein siten, että liittymistä silmällä pitäen kuljetetaan keinotekoisesti tuotteita, jotka eivät kuulu asianomaisen valtion tavanomaiseen varastoon. Samassa perustelukappaleessa sanotaan lisäksi, että ylijäämävarastoja voi syntyä myös kansallisesta tuotannosta ja että niistä on siten perittävä ennalta ehkäisevästi vaikuttava maksu.
- 223 Lopuksi viidennessä ja kuudennessa perustelukappaleessa sanotaan vain, että asetuksessa N:o 1972/2003 säädetyt toimenpiteet ovat tarpeellisia, asianmukaisia ja asianomaisten hallintokomiteoiden lausunnon mukaisia ja että niitä on sovellettava yhdenmukaisesti.
- 224 Missään edellä mainituista perustelukappaleista ei näin ollen selitetä nimenomaisesti niitä erityisiä perusteita, joiden vuoksi komissio on päättänyt toteuttamaan asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitetut toimenpiteet uusista jäsenvaltioista peräisin oleviin tuotteisiin nähden.
- 225 Tältä osin Puolan tasavalta on väittänyt, että komissio on nimenomaisesti perustellut muita sellaisia toimenpiteitä, jotka ovat samankaltaisia kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklaan sisältyvät toimenpiteet.
- 226 Puolan tasavalta on ensinnäkin viitannut asetuksen N:o 3108/94 johdanto-osan toiseen perustelukappaleeseen, joka sen mielestä koskee kyseisen asetuksen 4 artiklan 3 kohdan toista luetelmakohtaa. Tähän säännökseen, jonka mukaan muihin kuin yhteisötavaroihin, jotka olivat 1.1.1995 uusissa jäsenvaltioissa tullivarastointimenettelyssä, sisäisessä jalostusmenettelyssä tai väliaikaisen maahantuonnin menettelyssä, sovelletaan tarvittaessa eriytettyä verotusta uuden jäsenvaltion verotuksen lisäksi, jos tavarat luovutetaan vapaaseen liikkeeseen kyseisenä ajankohtana tai sen jälkeen,

sisältyy Puolan tasavallan mukaan samanlaisia piirteitä kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan säännökseen. Toisin kuin Puolan tasavalta väittää, kyseistä säännöstä ei kuitenkaan ole erityisesti perusteltu asetuksen N:o 3108/94 johdanto-osan toisessa perustelukappaleessa. Kyseisessä perustelukappaleessa nimittäin selitetään vain, että yksinkertaistamisen vuoksi olisi sovellettava menettelyä, jonka perusperiaatteena on, että ennen ajankohtaa 1.1.1995 alkaneeseen yhteisön sisäiseen liiketoimeen sovelletaan edelleen ennen kyseistä ajankohtaa olemassa olleita säännöksiä.

227 Puolan tasavalta on viitannut myös asetuksen N:o 60/2004 johdanto-osan kuudenteen perustelukappaleeseen. Sen mielestä kyseinen perustelukappale sisältää erityiset perustelut saman asetuksen 5 artiklalle, jolla toteutetaan sokerialalla samankaltainen toimenpide kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa. Näin ollen se katsoo, että asetuksen N:o 60/2004 johdanto-osan kuudennessa perustelukappaleessa selitetään, että liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 5 luvussa määrätään, että tavarat, jotka ovat liittymispäivänä erityyppisissä suspensiomenettelyissä, vapautetaan tulleista vapaaseen liikkeeseen luovutettaessa edellyttäen, että tietyt edellytykset täyttyvät. Siinä selitetään myös, että sokerialalla on olemassa suuri vaara, että kyseistä mahdollisuutta käytetään keinottelutarkoituksiin ja että se tarjoaisi toimijoille tilaisuuden kiertää tässä asetuksessa säädetty velvoite, jonka mukaan niiden on poistettava markkinoilta omalla kustannuksellaan uusien jäsenvaltioiden viranomaisten määrittelemät sokerin tai isoglukoosin ylijäämät tai maksettava korvauksia, jos näiden ylijäämien markkinoilta poistamisesta ei pystytä esittämään todisteita. Kyseisessä perustelukappaleessa sanotaan lopuksi, että tuotteista, joihin liittyy tällainen vaara, olisi tämän vuoksi kannettava tuontitulleja niiden vapaaseen liikkeeseen luovuttamisen päivänä.

228 Nimenomaisten perustelujen olemassaolo myöhemmin toteutetulle toimenpiteelle, joka on samankaltainen kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettu toimenpide, ei kuitenkaan vaikuta sen kysymyksen ratkaisemiseen, onko siitä, ettei asiaa ilmaista viimeksi mainitussa asetuksessa yhtä tarkasti, välttämättömänä seurauksena, että asetuksen perustelut ovat riittämättömät sen 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden osalta.

229 Tähän kysymykseen vastaaminen edellyttää kyseisten toimenpiteiden asettamista omaan asiayhteyteensä. Kuten asetuksen N:o 1972/2003 johdanto-osan kolmannelta perustelukappaleesta ilmenee, yhtenä tämän asetuksen keskeisistä tarkoituksista on välttää ylijäämävarastojen muodostumisesta aiheutuva maatalouden yhteiseen markkinajärjestelyyn vaikuttava kaupan vääristymisen uhka.

- 230 Tämä tarkoitus toteutetaan asetuksen N:o 1972/2003 mukaisessa järjestelmässä perimällä tämän asetuksen 4 artiklassa tarkoitettu maksu uusissa jäsenvaltioissa sijaitsevista ylijäämävarastoista, mikä viittaa siihen, että tämän maksun periminen on asianmukainen keino turvata tämä kyseisen asetuksen johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa nimenomaisesti ilmaistu tavoite.
- 231 Asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan tarkoituksena, siltä osin kuin se koskee uusista jäsenvaltioista peräisin olevia suspensiomenettelyssä olevia tuotteita, onkin ainoastaan täydentää saman asetuksen 4 artiklalla käyttöön otettua ylijäämävarastoista perittävien maksujen järjestelmää ja tarkemmin sanottuna varmistaa tämän säännöksen tehokas vaikutus.
- 232 Asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden tarpeellisuus maksujärjestelmän täydentämisessä on nimittäin ilmiselvä uusista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden osalta, kun otetaan huomioon se edellä 191–193 kohdassa korostettu ilmeinen tosiasia, että jollei näitä toimenpiteitä olisi toteutettu, uusiin jäsenvaltioihin sijoittautuneet toimijat, joilla on hallussaan saman asetuksen 4 artiklassa käyttöön otetun maksun piiriin mahdollisesti kuuluvia tuotteita, pystyisivät välttämään velvollisuutensa maksaa tämä maksu asettamalla kyseiset tuotteet johonkin tämän asetuksen 3 artiklassa mainituista tullimenettelyistä jossain toisessa jäsenvaltiossa.
- 233 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden asianomaisten, uusista jäsenvaltioista peräisin olevien tuotteiden osalta ovat pelkästään komission tekninen valinta, jonka tarkoitus on turvata saman asetuksen 4 artiklan tehokas vaikutus, ja viimeksi mainittu säännös on puolestaan komission pääasiallinen tekninen valinta tavoitteensa toteuttamiseksi eli ylijäämävarastojen muodostumisen estämiseksi uusissa jäsenvaltioissa.
- 234 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, ettei komissio edellä 216 ja 217 kohdassa mainitun oikeuskäytännön valossa ollut velvollinen perustelevaan tarkemmin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden tarpeellisuutta, kun otetaan huomioon, että kyseisen asetuksen perusteluissa

nimenomaisesti yksilöidään tavoitteena oleva ylijäämävarastojen muodostumisen estäminen ja tarve ottaa käyttöön kyseisiin varastoihin kohdistuva maksujärjestelmä (kolmas perustelukappale) sekä kyseisen asetuksen antamiseen johtanut kokonaistilanne (ensimmäinen ja kolmas perustelukappale yhdessä luettuina). Kyseessä olevia perusteluja on siten pidettävä tältä osin riittävinä.

235 Asetuksen N:o 1972/2003 antamiseen liittynyt asiayhteys vahvistaa tätä päätelmää. Puolan tasavalta ei nimittäin kiistä sitä, että se on ollut tiiviisti osallisena kyseisen asetuksen antamismenettelyssä, koska se on osallistunut tarkkailijana useisiin asetuksen antamisesta keskustelleen komitean kokouksiin. Puolan tasavalta on sitä paitsi käynyt tästä kysymyksestä runsasta kirjeenvaihtoa komission kanssa. Asiakirja-aineistosta ilmenee vielä se, että komissio on osoittanut olevansa valmis keskustelemaan kyseiseen asetukseen liittyvistä erinäisistä kysymyksistä ja tarkastelemaan mahdollisia muutoksia ennen tämän asetuksen antamista.

236 On myös syytä korostaa, että asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio on erityisesti keskustellut Puolan tasavallan kanssa yhtäältä siitä, kuuluiko asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden hyväksyminen kyseisellä toimielimellä liittymisasiakirjan 41 artiklan mukaan käytettävissä oleviin toimivaltuuksiin, ja toisaalta kyseisten toimenpiteiden hyväksymisen taustalla olleista syistä.

237 Edellä esitetyn perusteella tämä kanneperuste on hylättävä.

Viides kanneperuste, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista

– Asianosaisten lausumat

- 238 Puolan tasavalta väittää, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa tarkoitettujen toimenpiteiden on hyväksytty luottamuksensuojan periaatteen vastaisesti, koska niissä kohdistetaan tiettyihin tuotteisiin suurempi tuontitulli kuin välittömästi Puolan tasavallan liittymistä Euroopan unioniin edeltäneenä aikana voimassa olleen tullietuuskohdelun mukainen tuontitulli.
- 239 Puolan tasavalta katsoo, että Puolan talouden toimijoiden tavoin se on voinut perustellusti luottaa siihen, että väliaikaisessa varastossa oleviin tavaroihin, jossakin tullimenettelyssä oleviin tavaroihin tai laajentuneessa yhteisössä 1.5.2004 lähtien kuljetettaviin tavaroihin sovellettava menettely toteutettaisiin liittymisasiakirjan liitteessä IV olevassa 5 luvussa määriteltyjen periaatteiden mukaisesti eikä 30.4.2004 voimassa olevia tullimaksuja ainakaan korotettaisi liittymispäivän jälkeen edes siirtymätoimenpiteenä.
- 240 Tältä osin Puolan tasavalta katsoo, että vaikka luottamuksensuojan periaate ei voikaan sulkea pois muutoksia eikä mukautuksia olosuhteiden myöhempään kehittymiseen, nyt kyseessä olevat siirtymätoimenpiteet menevät kuitenkin mukauttamista pitemmälle ja merkitsevät liittymisasiakirjassa aikaisemmin säännellyn tilanteen uudelleensääntelyä.
- 241 Puolan tasavalta katsoo, että komissio on vastineessaan myöntänyt, etteivät asioista hyvin perillä olleet toimijat voineet ennakoita riidanalaisen säädöksen antamista, ja huomauttaa, että komissio tyytyy pelkästään väittämään, että näillä on ollut mahdollisuus mukauttaa toimintansa tästä säädöksestä johtuviin vaatimuksiin. Asetusta N:o 1972/2003 ei yhtäältä kuitenkaan ollut julkaistu puolan kielellä ennen liittymistä, ja toisaalta toimijoiden mahdollinen mukautuminen riidanalaiseen

toimenpiteeseen merkitsi sitä, että niiden oli joko vähennettävä liiketoimintaansa, mikä siten heikentäisi niiden normaalia liiketoimintaa, tai maksettava erga omnes -tuontitulleja.

242 Puolan tasavallan mielestä komission väitteet erga omnes -tulleja määrältään vastaavien tuontitullien käyttöönottamisen tarkoituksesta ovat sitä paitsi perusteettomia, koska kyseiset tullit eivät millään tavalla liittyneet keinottelun ehkäisemiseen.

243 Puolan tasavalta katsoo lopuksi, että kaikki viittaukset edellä 89 kohdassa mainitussa asiassa Weidacher annettuun tuomioon riidanalaisen toimenpiteen oikeuttamiseksi ovat täysin perusteettomia, sillä kyseinen tuomio ei koske yhtäkään sellaista säännöstä, joka olisi vastaavanlainen kuin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklan säännös.

244 Komissio kiistää Puolan tasavallan väitteet.

– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

245 On syytä muistuttaa, että oikeuskäytännön mukaan luottamuksensuojan periaatteen voidaan yhteisön säännöksiä ja määräyksiä vastaan vedota vain silloin, kun yhteisö on aikaisemmin luonut tilanteen, johon perusteltu luottamus perustuu (ks. edellä 89 kohdassa mainittu asia Weidacher, tuomion 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

246 On kuitenkin syytä korostaa, että nyt käsiteltävässä tapauksessa yhteisö ei ole aikaisemmin luonut tilannetta, joka voisi antaa Puolan tasavallalle tai puolalaisille toimijoille aiheen perustellun luottamuksen syntymiseen.

247 Ensinnäkään yhteisö ei ole millään tavoin, ei toimella eikä toimesta pidättymisellä, antanut asianomaisten tahojen ymmärtää, ettei 1.5.2004 tapahtuneen laajentumisen yhteydessä toteutettaisi siirtymätoimenpiteitä, joilla varmistetaan erityisesti ylijäämävarastojen muodostumisesta yhteismarkkinoille aiheutuvien häiriöiden estämiseksi tarkoitettujen toimenpiteiden tehokas vaikutus.

248 Sen jälkeen on syytä huomauttaa, että jokaisen tavanomaista huolellisuutta noudattavan talouden toimijan, joka oli asettanut tuotteita johonkin asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädetyistä menettelyistä ennen ajankohtaa 1.5.2004, olisi pitänyt tietää liittymisasiakirjan Euroopan unionin virallisessa lehdessä julkaisemisesta lähtien, että komissiolla oli liittymisasiakirjan 41 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla oikeus toteuttaa siirtymätoimenpiteitä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevien järjestelmien mukauttamiseksi yhteiseen markkinajärjestelyyn ja että nämä siirtymätoimenpiteet saattoivat vaikuttaa ylijäämävarastoihin, jotka olivat jo muodostuneet, kun asetus N:o 735/2004 julkaistiin, kuten myös suspensiomenettelyssä oleviin tuotteisiin (ks. vastaavasti edellä 89 kohdassa mainittu asia Weidacher, tuomion 33 kohta). Komissio oli sitä paitsi ilmoittanut Puolan tasavallalle nyt käsiteltävässä tapauksessa suunnitelluista toimenpiteistä asetuksen N:o 1972/2003 antamista käsitelleen komitean työskentelyn yhteydessä. Puolan tasavalta ei siten voi väittää, että sen perusteltua luottamusta olisi loukattu.

249 Tästä seuraa, että luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista koskeva kanneperuste on hylättävä.

Kanteen neljäs osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan kaikki riidanalaiset toimenpiteet seitsemään uuteen tuotteeseen

Asianosaisten lausumat

250 Puolan tasavalta huomauttaa, että riidanalaiset toimenpiteet eivät liittymisasiakirjan 41 artiklassa asetetuista vaatimuksista huolimatta helpota Puolan siirtymistä yhteisen maatalouspolitiikan toteuttamisesta johtuvaan järjestelmään liittymisasiakirjassa määriteltyjen ehtojen mukaisesti. Niillä pelkästään suojellaan viidentoista jäsenvaltion yhteisöä uusista jäsenvaltioista peräisin olevien maataloustuotteiden markkinoilletulon aiheuttamalta kilpailulta, kun otetaan huomioon uusien jäsenvaltioiden maatalouden voimavarat.

251 Puolan tasavalta väittää ensimmäiseksi, että asetuksen N:o 1972/2003 3 artikla johtaa siihen, että Puolasta viidentoista jäsenvaltion yhteisöön tuoduista maataloustuotteista peritään yhteisön erga omnes -tuontitullien suuruinen maksu mutta päinvastaisessa tapauksessa maksua ei peritä. Se mainitsee toiseksi, että puolalaisia ylijäämävarastojen haltijoita rasitetaan asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa säädettyjen toimenpiteiden mukaan maksuilla, joiden määrä ylittää huomattavasti keinottelutoimilla saatavissa olevan edun. Se korostaa kolmanneksi, että asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksanteen luetelmakohtaan sisältyvät toimenpiteet veloitavat perimään maksuja maataloustuotteiden ylijäämävarastojen haltijoilta silloinkin, kun kyseisten tuotteiden kohdalla ei ole keinottelun uhkaa eikä kyseisten tuotteiden ylijäämävarastointia ole todettu kansallisella tasolla. Puolan tasavalta katsoo, että näissä olosuhteissa voidaan päätyä vain siihen lopputulokseen, että riidanalaisen toimenpiteiden todellinen tarkoitus on suojella viidentoista jäsenvaltion yhteisöä uusien jäsenvaltioiden toimijoiden oikeutetulta kilpailulta, mikä merkitsee sitä, että komissio on käyttänyt väärin harkintavaltaansa.

252 Komissio katsoo, että tämä kanneperuste on hylättävä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

253 On todettava, että tässä kanneperusteessaan Puolan tasavalta vain esittää uudelleen tiivistelmän kanteensa aikaisempiin osiin sisältyneistä väitteistä, jotka on jo käsitelty tässä tuomiossa.

254 Näin ollen on päädyttävä siihen lopputulokseen, ettei tämä kanneperuste ole luonteeltaan itsenäinen, joten se on hylättävä samoilla perusteilla kuin ne kanneperusteet, joiden tiivistelmä se on.

255 Kaikesta edellä esitetystä seuraa, että kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

256 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, veloitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on tätä vaatinut. Koska Puolan tasavalta on hävinnyt asian, se on veloitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut komission vaatimusten mukaisesti.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(laajennettu ensimmäinen jaosto)

on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) **Kanne hylätään.**
- 2) **Puolan tasavalta vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja se veloitetaan korvaamaan komission oikeudenkäyntikulut.**

Tiili

Dehousse

Wiszniewska-Białocka

Jürimäe

Soldevila Fragoso

Julistettiin Luxemburgissa 10 päivänä kesäkuuta 2009.

Allekirjoitukset

Sisällys

Asian taustalla olevat tosiseikat	II - 1555
Oikeudenkäyntimenettely	II - 1560
Tutkittavaksi ottaminen	II - 1562
Asianosaisten lausumat	II - 1562
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1566
Asiakysymys	II - 1575
Kanteen toinen osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan tämän jäsenvaltion osalta seitsemään uuteen tuotteeseen asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu toimenpide	II - 1577
Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee liittymisasiakirjan 41 artiklan rikkomista ja suhteellisuusperiaatteen loukkaamista	II - 1579
– Asianosaisten lausumat	II - 1579
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1581
Toinen kanneperuste, joka koskee kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon periaatteen loukkaamista	II - 1589
– Asianosaisten lausumat	II - 1589
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1591
Kanteen kolmas osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä lisätään seitsemän tuotetta asetuksen N:o 1972/2003 4 artiklan 5 kohdan kahdeksannessa luetelmakohdassa olevaan tuoteluetteloon	II - 1593
Asianosaisten lausumat	II - 1593
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1595

Kanteen ensimmäinen osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan seitsemään uuteen tuotteeseen asetuksen N:o 1972/2003 3 artiklassa säädettyjä toimenpiteitä	II - 1599
Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee tavaroiden vapaan liikkuvuuden periaatteen loukkaamista	II - 1603
– Asianosaisten lausumat	II - 1603
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1605
Toinen kanneperuste, joka koskee komission toimivallan puuttumista sekä liittymisasiakirjan 22 ja 41 artiklan rikkomista	II - 1606
– Asianosaisten lausumat	II - 1606
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1607
Kolmas kanneperuste, joka koskee kansallisuuteen perustuvan syrjinnän kieltoa koskevan periaatteen loukkaamista	II - 1609
– Asianosaisten lausumat	II - 1609
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1610
Neljäs kanneperuste, joka koskee perustelujen puuttumista tai puutteellisuutta	II - 1612
– Asianosaisten lausumat	II - 1612
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1613
Viides kanneperuste, joka koskee luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista	II - 1619
– Asianosaisten lausumat	II - 1619
– Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1620
Kanteen neljäs osa, joka koskee vaatimusta asetuksen N:o 735/2004 kumoamisesta siltä osin kuin siinä kohdistetaan kaikki riidanalaiset toimenpiteet seitsemään uuteen tuotteeseen	II - 1622
Asianosaisten lausumat	II - 1622
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II - 1623
Oikeudenkäyntikulut	II - 1623